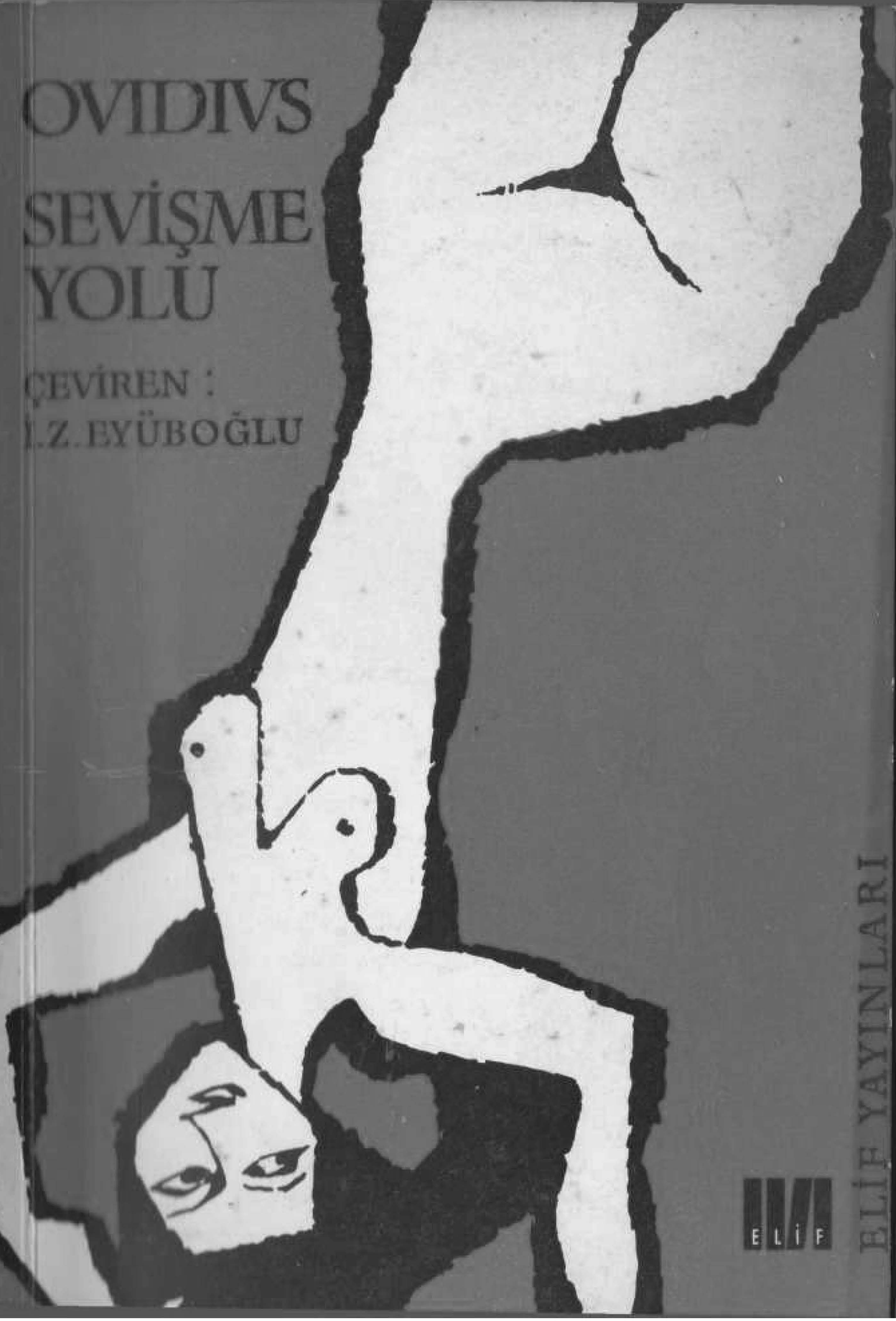
OVIDIVS

SEVİŞME YOLU

ÇEVİREN :
İ.Z. EYÜBOĞLU

ELİF YAYINLARI

ELİF

ELİF YAYINLARI No : 16

Şiir Kitapları Dizisi : 1

OVİDİUS

SEVİŞME YOLU

Çeviren :

İSMET ZEKİ EYÜBOĞLU

1965, Elif Yayınları

G ü r e l ' e

İ. Z. Eyüboğlu

Bu kitap 1965 yılında İstanbul'da
Ekin Basımevi'nde basılmıştır.

Bu çeviri "Ovid, J. H. Mozley, London 1936" adlı Lâtince baskıdan yapılmış, Otto M. Mittler'in Almanca çevirisi ile karşılaştırılmıştır.

ÖNSÖZ

Lâtin ulusunun en karışık, en bunalımlı bir çağında doğan Ovidius "İ.Ö. 43 - İ.S. 18" yılları arasında yaşadı. O da öteki Lâtin ozanları gibi yaşanan, yürekte sıcaklığı, gözde ışığı duyulan konuları işleyen gerçekçi, düşündüğünü değil, günü gününe yaşadığını ele alan bir aydındır.

Batıyı en çok bu yönüyle ilgilendiren; Ortaçağda, Renaissance'da, günümüzde sık sık üzerinde durulan Ovidius, yurtdaşı olan Vergilius gibi davranarak yapmacıklardan, uydurmalardan kaçınmış gönülle dil arasında kopmayan bağı bütün gücüyle yansıtmıştır.

Ovidius'un yazılarında da eski Anadolu kültürünün izlerini, oralardan alınıp işlenen konuları, Tanrıları, Tanrıçaları, Nymphaları buluruz boyuna. Yazılarının kaynağı Anadolu, özü sözü gene bizim Anadolu'dur. Hangi Lâtin ozanı vardır ki dilinden, Frigia, Batı Anadolu yöreleri eksik olsun? Nesi vardır İlkçağın Anadolu dışında? Nesi var eski Batının Anadolu'dan gitmemiş?

Çevirisini sunluğumuz "Sevişme Yolu" bile baştan sona değin Anadolu kokar. Gerek bu yapıtının, gerek öteki yapıtlarının Batı'da büyük etkileri olmuş, bir bakıma bu yüzden gelmiş başına gelenler, onun Karadeniz kıyısında bir yer olan Tomi'ye sürülmesi bile bu yüzden.

Ovidius'un dili sağlam, anlatışları, konuyu ortaya koyuşları derli toplu, düzenlidir. Lâtin düşüncesinin en kesin özelliği de bu düzendir, yoksa onda Anadolu düşüncesinin derinliğini, Anadolu düşüncesiyle beslenen eski Grek görüşünün ge-

nişliğini bulamayız. Yaşamak gerçek bir düzendir Lâtin aydınları için. Felsefeleri de böyledir onların: Düzen düşünceden önce gelir. Evet Ovidius kovulmuş sevmiş, sövülmüş gene sevmiş, yılmamış, kaçınmamış sevmekten, sevilmekten. Onun şiirinde düzenle sevgi pek sıkı fıkı birer gönüldeş olmuş. Yalnız sevgi değil Ovidius'un türkülerinde yer alan konu. O çağının ozanlarına değer verilmeyişinden, bilgisizliğin alıp yürüdüğünden, buna karşılık yaşadığı çağın gene de Roma'nın altın çağı olusundan durmadan söz etmiştir.

Bu değerbilmezlik konusunda bir yakınlık, tıpkılık vardır onun çağı ile bizim çağımız, bizim yaşadığımız ortam arasında. Hangi ozan var çağının değer bilmezliğinden, anlayışsızlığından yakınmayan, sızlanmayan? Bunlar kaçınılmaz alınyazısıdır ozanların, düşünürlerin.

Ovidius'un işlediği konular kişi soyu boyunca sürüp giden ölmez konulardır, kişinin birer yaşama koşulu, var oluş ilkesidir.

Çok benzer bizim yerli türkülerimize Ovidius'un yazıları. Onları okurken bir Karadeniz türküsü düşünürüm:

"İpek peştemalının
Yanına bak yanına
Baban ekmek batırdı
İkimizin kanına.

Sevdalık ede ede
Alıştı canlarımız
İkimizi bir vurun
Karışsın kanlarımız."

İşte böyle düşünüyor, böyle yazıyor Ovidius da. Bir ayrılığı yok onun türkülerindeki sevenle bizim Karadenizli arasında, bir buluşma, kucaklaşma var konularda da, ozanlarda da. Budur kişide ölmeyen, çağdan çağa, kuşaktan kuşağa geçen, değişmeyen öz. Gerçek büyük ozan da budur. Bu ölmeyen, boyuna yeni, körpe kalan özü bulmak, işletmektir. Kültürleri birbirine bağlayan, arada kopmayan bağlaşımı sağlayan gerçek güç budur. Büyüklük kendinde başkalarını yaşamak, başkalarında kendini yaşatacak özü bulmaktır, ortaya koymaktır.

İşte budur Odivius'da eskimeyen, bugün bile ışıl ışıl duran yön-Batı uygarlığını kuran, onun kültürünü sağlama bağlayan ilke budur. Bu kopmama, günler geçtikçe yenilenmedir bugünün başarılarını yaratan, onların doğmasına yolaçan güç, yeti.

Yazılarını okuyunca sıcak bir kişi soluğu yüzümüze çarpar, kişinin bütünlük içinde ele alındığını, onun değişik durumlarda ortaya çıkan, yürekten gelen davranışlarının türkülerle işlendiğini görürüz. Bunları bir önsöz olsun, birkaç söz de ben söylemiş olayım diye yazmıyorum, inanıyorum, böyle olduğunu açık, seçik olarak görüyorum. Daha doğrusu Ovidius'un işlediği konuları kendi içimde buluyor, kendi günlük yaşayışımla tanıyorum. Biraz beni, benim duygularımı ele almış, işlemiş Ovidius, bu yüzden çevirdim bunları da.

Eski çağ ozanları, düşünürleri arasında bize değin gelenler bir çağın değil, insan soyunu kaplayan bütün zamanın çocukları, çağdan çağa ışık götüren aydınlardır. Onlar belli bir çevreye değil bütün evrene açılmış, özünde bütün kişi soyunu yansıtmış başlardır. Bu bakımdan yalnız Ovidius'u, onun gibi ozanları değil İlkçağın yaratıcı başlarını bir bütünlük içinde tanımamız, öğrenmemiz gerekir. Bizim aydınlığa çıkışımız, yeniden doğuşumuz ancak böyle olabilir.

Ovidius'u bir çağın, bir yörenin ozanı olarak değil de bir davranışın, bir tutumun taşıyıcısı, bir görüşün aydını diye ele alıp anlamak, anlatmak gerekir. Onun gerçek değeri çağının bütünlüğü içinde alınması ile anlaşılır ancak. Değerlerin anlamı çağlarının içindedir. Ortamından, yaşama koşullarından koparılmış bir aydının değerlendirilmesi, gereğince anlaşılması olacak iş değildir.

Ovidius'a önceden verilmiş yargıların etkisi altında kalarak bakmak onu anlamamak olur. O boş bir tutumun, dedikodulu bir davranışın değil, arı duru bir gerçeğin, bir yaşayışın ozanıdır. Bu bakımdan sevmiş de, çevirmişim onu. Öteki sevdiklerimi de çevireceğim böyle. Bilgi yolunda ilerlemenin, sağlam ilkelere varmanın aktarmacılıkla olamıyacağına, kaynağa, öze inmenin, gerçeği yerinde, kendi ölçüleri içinle tanımanın gerekliliğine inanıyorum da ondan...

İsmet Zeki EYÜBOĞLU

SEVGİDE BAŞARI YOLU

Kimse, sevgi nedir bilmeyen bu toplumda
Okusun öğrensin yazdıklarımı bire birdir öğütlerim...
Bak nasıl evirir çevirir küreklerle, yelkenlerle
Oynak gemiyi gemiciler, öğrenmek gerek bu yolla
Araba sürmeyi onu bilenden, sevişmeyi sevenden.
Koşumda *Automedon*, gemi yürütmede *Tiphys Haemonia*
Eşi bulunmaz birer yöneticidir, ben de sevgide,
Beni de bir tek yaratmış *Venüs* bu yolda.
Bir gün gelecek bana da bir *Tiphys*,
Bir *Automedon* denecek sevişmede..
Oldukça dikbaştır bu çocuk, karşı koyar bana, (1)
Oysa daha kolay gelir yola yaşı gereğince.
Kithar öğretmeni yapmıştı gençlere
Phillyra'nın oğlu *Achilles*'i, yumuşatırdı bu yolla
Taş yürekleri bile, korku salmışken ilkin
Birçok gönüldeşe de, yavılara (2) da,
Titremiş çocuklar gibi, ürpertmiş yaşlıları,
Hector bile sezmişti bunu, bütün dikbaşlara
Boyun eğdiren, düşmüş önünde sonunda
Sevginin ocağına. *Aecida* için *Chion* neyse
Öyle bir tek'im ben de sevgide.
Biri genç bir delikanlı biri de yaşlı
Kılınmış Tanrıçalarca, olsun ne çıkar bundan

---

(1) Burada Aşk Tanrıçası Eros'dur söze konu olan, Eros mitolojide bir çocuk olarak gösterilir.

(2) Düşmanlara da.

Boğanın boynunu koşulan boyunduruk,
Azgın aygırınkini yular aşındırır, diş diş eder.
Sevgi düşmüş bana da bu üleştirmede, varsın
Benim de gönlümü onun yayından atılan
Oklar yaralasın, delik deşik etsin.
Ne denli derinden vurursa vursun beni sevgi,
Ne denli onulmaz olursa olsun açtığı yaralar,
Bir gün gelir çıkarırım acısını kat kat.
İstemem ey *Phoebus* senden gelmez olsun
Böylesi öğütler bana, istemem.
Gelmez olsun bize göklerden kuşların
Kanatlarında seslerin, duyuruşların, istemem.
Görünmez olsun gözüme otarırken (1) *Acra kırlarında*
Senin kuzularını *Clio* da, kızkardeşleri de,
İstemem görünmez olsun..
İş açmış başımıza, bu yüzden uymak gerek
Sözlerine sevgi yalvacının.
Evet doğrusunu söyleyeceğim: gel yanıma,
Yetiş, tut elinden bu işe girişenin
At yüzünden ince örtüyü, ey sevginin anası,
Kaldır o arı duru olmanın belirtisini.
At bir yana topuklarına değen etekliğini,
Senin üstüne türküler yakacağım ey *Venüs*,
Sen ey bir çok gönül oyunlarını gizleyen,
Kandırmam, çıkarmam kimseyi baştan...
İlkin: seç, sevmek istersen sevilmeye değeni.
Kuşan oklarını yeniden bir er gibi
İkincileyin: sev sevince gönlünün çektiği,
Sözünü dinleyen güzel bir kızı.
Üçüncüleyin: uzun sürmeli elden geldiğince sevgi.
Budur bize araba yolunu gösteren düzen,
Böyle yürür atlar, çeker arabayı.
Böyle sürebilirsin ancak arabayı epeyce,
Evet, seç gönlünün uyarınca olanı,
Sev, seni sevmişim yürekten, deyebileceğin kimseyi,

---

(1) Otlatırken.

Düşmez ayağına ışıyan gökten dilediğin.
Gözlerinin önündedir sevip gönül vereceğin,
Araman bulman gerek, bilir avcının iyisi
Nerede tuzak kurulur karacalara.
O bilir bilmesine hangi boğazda vurulur
Azgın domuz, kuş kuşlayan bilir
Dizim dizim kuşlar nereden gelir
Balıkçı bilir balıkların toplandığı suları,
Öyle atar oltayı, bunlar gibi senin de
Bulup çıkarman gerek kızların kaynağını.
Önceden öğreniver nerde yuvalanır kızlar.
Ben demem araştırmalarımda sana
Akıntıya kürek çek, git boşuna yelken aç.
Boşuna dolaşıp durmayasın
Upuzun çakal yollarında boyuna.
Perseus kara hindlilerden almış *Andromeda'yı*,
Böyle kaçırmış o Grek kızını frigialı delikanlı.
Bilsen ne güzel kızlar verecek sana Roma,
Diyeceksin onları elde edince
Olur mu bundan güzeli de şu yeryüzünde?
Evet ne denli olursa *Gargara*'da ekinler,
Methymna'da üzümler, sularda balıklar,
Dallarda uçuşan kuşlar, gökte yıldızlar;
Öyle olur Roma'da da yığın yığın kızlar.
Oğlu *Aeneas*'ın ülkesinde oturuyor *Venüs* bile.
Etkisi altında mısın yoksa seni yetiştiren
Erginlik yıllarının bu gün de,
Gelecek gözlerinin önüne o gerçek güzel.
Evet çeker bir genç güzeli gönlün,
Oynatır yüreğini yerinden binlerce genç,
Bilmezsin gene de hangisidir gönlünü yakan.
Yaşın geçip daha yetkin kılınca seni yıllar,
İnan bana bulacaksın daha olgunlarını.
Gez dolaş bu yolda *Pompeia* gölgeliklerinde,
Güneş ışıklarının *Hercules* arslanının
Sırtına düştüğü yerde, ya da ananın çocuğuna
Göndermeler sunduğu, duvarların el yurdundan

Gelen değerli mermerlerle donatıldığı
Yerde gez dolaş, kaçmasın gözünden
Yıllarca önceden girişlerde çepeçevre asılmış
Oranın kurucusu *Livia*'nın adını taşıyan yazılar.
Hani kanına girmek için kardeş çocuğunun,
O suçsuzun boynunu uçurmaya kalkışan
Kılıcını çeken babayı gösteren yerde.
Bırak artık *Adonis* gitmez *Venüs*'ün acıları
Suriye'de de vardır buna benzer
Yahudi inançları; *Sabat* günü derler ona.
Ortada durur dokumalara sarılmış öküz
Memphis tapınağında, bir çok kadınlar
Juppiter'e yapılanları yaparmış ona.
Öte yandan kim inanır *Forum*'da
Sevişmenin evdeki gibi olduğuna?
Dernek ocağının boyuna yakılı kaldığına?
Bir kaç adım uzaklaşmaya görsün kişi
Venüs tapınağından kamçılar havaları
Appias fışkıran sularla, gider oraya
Günü gününe sevginin koruyucusu,
Odur önüne gelene yardım eden
Kimseciklerden yardım görmeden.
Pek çok sözleri bırakıla kalmış orada,
Bunlar gösterir yeni yeni gönül işlerinin
Nesoy yapılması gerektiğini, neye yaradığını.
Bir kadın gelir *Venüs* tapınağının yanına
Güler, salınır görür ne denli seve seve
Kadın satıcıların iş yaptığını.
Sen de çıkabilirsin ava şimdi
O tiyatronun yörelerinde istediğin gün
Kolayca bulursun o yeri, besbellidir.
Orada görürsün sevip vurulduğunu,
İlkin kime dokunduğunu,
Kiminle gönül eğlemek istediğini.
Ağızlarda geçimlik ekinler dolaşan
Yığın yığın karıncalar,
Ya da arılar gelir güzel kokulu çiçekler,

Kırlar arasından dolanırlar çepeçevre *Thyma*'yı,
İşte bunlar gibi gelir süslenmiş püslenmiş
İnce kadınlar dizim dizim, oyunları görmeye:
Bir gelenek üstüne kuruludur bu toplantılar
Bana kalırsa görmek, görünmek için gelirler.
Oysa ne ak yüzler kara çıkmış o yerde.
İlkin sen ettin oyun bozanlık ey *Romulus*
Neler yapmamış tutsak *Sabin* kadınları
Dul erkeklerle, ne baştan çıkarmalar olmuş.
Bir tek tiyatro kalmamıştı asılmasın
Işıl ışıl örtüleri, dökülmesin
Işıklar *Crocus*'un oyun yerlerinden,
Ağaçlı *Palatin* tepesinde olduğu gibi
Donatılmış kendiliğinden, el değmeden
Süslenmiş ağaçlarla bir oyun yeri,
Oturmuş önüne gelen dizi dizi basamaklarda,
Sarılmış, kaplanmış içlerinden birinin
Ağaç yapraklarıyla dağınık saçları.
Dört bir yana bakıyordu biri; dikmiş
Gözlerini kıza bunlar arasından,
Bu kızdı ses çıkarmadan
Çoklarının yüreğini oynatan.
Dayamış biri değneğini yere, almış eline
Tuscus kavalını, başlamış çalmaya,
Eşit üçlü vuruşlarla uydurmuş ayaklarını
Çaldığı kavala, o gün alkışlar tutmuş
Ona önüne gelen, bu yolla geçmiş kendinden.
El etmiş topluluk içinde bulunan kıral;
Beklenen de buydu gerçekten.
Sıçramış yabancılar yerlerinden
Çığlıklar koparmışlar kulakları yırtan.
Bu işte pek becerikli olmuş kız...
Kaçışmış ölüm korkusuna kapılan kalabalıklar,
Nasıl kaçışırsa kartalları görür görmez
Güvercinler, kurtları süt kuzuları,
İşte öyle kaçmış erkekleri görünce
Duyulmadık bir korkuya tutulmuşlar,

Uçmuş beti benzi, sapsarı kesilmiş yüzleri
Bir öyle korkuydu ki bu, kimsecikler
Yapamazdı onun yaptığını.
Yoluyordu kimi saçlarını,
Kimi olduğu yere çökmüş, geçmiş kendinden.
Kimi sus pus olmuş, gömülmüş acılara,
Boşuna çağırıp durmuş anasını kimi de.
Dili tutulmuş kiminin, donakalmış, çakılmış
Olduğu yere, kimi desen kaçıp gitmiş.
Önünde sonunda sürüklenip götürülmüş
Yakalanan kızlar eş kılınmış
Alıyor, sımsıkı tutuyor erkekler kucaklarında
Ayak direyen, gitmek istemeyenleri, öpe öpe:
Neden ağlar da bozarsın gözlerini,
Baban ne yapmışsa anana
Ben de onu yapacağım sana....
Ey *Romulus* sen bilirsin ancak
Erkekleri neyin sevindirdiğini.
Verirsen bu mutluluğu er olurum ben de.
İşte o yıllardan bu yana durur o tiyatro
Olduğu gibi, pek tekin değildir bugün bile
Korkulu yerdir güzel kadınlar için.
Kaçmaz soylu bir kimse yarış alanından atların,
Circus'ta toplanırlar, pek çok sevenler de
Bulunur aralarında ne bir parmak kımıldatışı,
Ne konuşma, ne bir tanıdıkla gizli
Kaş göz etmeler gerekir senin için, orada
Sokul bir kadının yanına, çekinme,
Engel olmaz kimse yanaş ona
Yanaşabildiğince, sıkış sıkıştır onu,
Sokuluver, değinin, sürünün birbirinize,
Ağız açamaz sana, neylersin dardır oturma
Yerleri, ses çıkarmaz kız, konuşmaya başla
Yavaştan yavaştan, ilkin genel konulardan
Açmak yerinde olur sözü.
Kimindir sorarsa bu gelen atlar

Onun tuttuğu yanı tutarsın boyuna
Sen de yarışta, sonra başlar savaşan
Ephebus'ların geçit töreni, alkışla orada
Tanrıça *Venüs*'ü, sil kızın boyun atkısını
Sözde tozlanmış gibi yapıver bir yol.
Silk parmak uçlarıyla şöyle ufaktan.
Tozlanmamışsa da yap bunu çekinme tozlanmışca.
Yararlan eline geçen bütün kolaylıklardan,
Bak, bir de eteği düşmüş, değmişse yere
Derleyip topla kaldır yerden,
Gözden ayırma, tozlanmasın iyi bak.
Ödülüdür bu yaptığının en azından kızın
Çıplak baldırlarını doyasıya görmen.
Bir yol da bakıver arkaya oturanlar olur
Dokunmasın uzanan dizleriyle kızın omuzlarına..
Çeler oynak gönülleri bu davranışlar.
Ne sevgiye tutulanlar vardır;
Düzeltivermiş eliyle kızın arkasında
Duran yastığı, böylece çeledurmuş gönlünü;
Serinletmiş onu yumuşak bir yellikle,
Bir de iskemle koymuş pamuk gibi
Yumuşak ayaklarının altına,
Kolayca bulursun böyle sevişme yollarını
Circus'ta, ya da pek acıklı işlerin
Yapılageldiği kum serili *Forum*'da.
Savaşır o kumsalda sevgi yolunda *Venüs* oğlu,
Yara görmeye gelip yaralanan olur orada.
Bir yarış oldu, koşuyu kazananın avucuna
Korken ödülü, vuruldu yanında duran bir
Kadının bakışlarından atılan okla.
Başlamış inlemeye, görülmelik olmuş
Görmeye gelmişken vurulanları.
Bir gündü gene *Caesar* bir deniz savaşını
- Hani Perslerle Atinalılar arasında yapılan -
Göstermek için savaş gemilerini
Koymuşken oyun yerine o gün bir o denizden

Bir bu denizden bölük bölük delikanlılar,
Venüs kızları koşmuş gelmiş, sanırsın
Roma'da toplanmış bütün yeryüzü.
Neler bulunmamıştı onların içinde
Sevmek sevişmek için.
Ne yazık ne yazık kaç kişi yanmış sevginin
Oduna o gün, oysa bak gene derlenip düzenleniyor
Caesar almak için yeryüzünün öbür bölümünü de.
Ey uzak Doğu ülkesi bizim olacaksın sen de..
Ey *Partlar* siz de göreceksiniz yaptıklarınızın
Karşılığını, sevinin ey *Crassus*'la ölüp
Geceleyin gömülenler, ey barbar ellere
Düşen kartallar, sevinin.
Yakındır o başbuğun geleceği gün, yakın.
Yapamaz onun yaptığı savaşı değme delikanlı.
Yıllara sığmaz, onlarla sayılmaz yaşı Tanrıların.
Ölçülmez günlerle *Caesar*'ların yiğitliği, erdemi.
Aşar yılları gökçe yaratıcı yetiler,
Katlanamaz uzun boylu boşuna bekleyişlere
Acı gelir onlara bu, daha çocukken ezmiş
Elleriyle iki yılanı *Hercules*,
Ana karnındayken göstermiş *Juppiter*'e
Yaraşır bir soydan olduğunu.....
Ey *Bacchus* sen de pek gençtin hani,
Çocuk denecek çağda değil miylin *Thyrsus*'unla
Hind ülkesini alt ettiğin, titrettiğin günler?
Baban kollayacak seni, kargı kullanacaksın
Ey çocuk, başarılar kazanacaksın
Babanın gözcülüğü altında, budur ilk işin
Taşıdığın yüce ada yaraşan budur.
Bugün gençliğin egemenisin, yarın
Yaşlılığın olacaksın, kardeşlerin varmış
Yok olmuş, al onların öcünü,
Koru baban için gerekli olanları.
Savutlar vermiş sana baban koruyasın diye
Anayurdunu, yavılar almak istediği gün
Başbuğluğu kutlu kargılar kullanacaksın.

Yavıların kanıyla boyanacak mızraklar,
Senin bayrağının altında yaşayacak
Doğruluk, düşkünlere acımak.
Ülküsü de, pusatları da aşağılıktır *Partlar'ın,*
Getirilsin, isterim *Latium*'a ey başbuğum
Onların varı yoğu, ey *Mars* baba,
Caesar baba esirgemeyin yardımlarınızı,
Biriniz Tanrıdır sizin, öteki de olacak.
Bildiriyorum üstün geleceğini, şimdiden
Övgüler döküyorum üstünüze, yayılacak
Bütün evrene ününüz çalınacak borularla..
Geçip önüne senin bölüklerinin, türkülerimle
Yüreklilik vereceğim onlara,
Atılgan kesilecekler benim yazılarımla.
Anlatacağım Romalıların nesoy göğüs
Gerdiğini *Partlar*'a, bir bir.
Yavıların atlarına atlayıp ne denli
Kaçarken ot attıklarını anlatacağım..
Kaçan kazanır, başarırsa ne kalır geriye
Ey *Partlar*, çok kötü işler açacak başına
Senin bu yaptıkların yüzünden *Mars* ey *Part.*
Ey yüceler yücesi gelecek o günler
Oturacaksın dört ak at koşulu
Altın arabaya, gelip geçecek önünden
Boynu bağlara vurulu yavı önderleri,
Artık kaçmakta bulamıyacaklar
Kurtuluşu eskisi gibi.
Kızlar, delikanlılar dizi dizi bakacak
Onlara doyasıya, o gün büyük bayram olacak,
Bütün ulus için, işte o gün sorarsa sana
Kızlardan biri bu kıralların adını
Yerleri, dağları, akan suları, bunların
Tüm nereden gelip nereye gittiğini
İrdeler, araştırırsa anlat dilin döndüğünce
Kısa olmasın karşılıkların, bilmediğin olsa
Bile, görün çok iyi biliyormuş gibi.
İşte dersin *Fırat* ırmağı; başı saz donanmış

Kişi biçiminde, mavi, dalgalı saçlısı da *Dicle*
Bu yığın yığın geçenler tutsak *Ermeniler*,
Şu da *Perseli*'ni gösteriyor, bir ülkedir
Almış adını *Danae* oğlunun, şu ise güzel
Oylumlarda kurulmuş bir *Achamenid* kenti.
Bunlar da yavı başbuğları, söylersin
Bilirsen adlarını, bilmezsen uydur yakışanı.
Şölenler, donatılmış toylar kolaylık sağlar
Sevişmelere, yalnız içkinin tadını düşünme
Bu konuda, kıvrık boynuzlu *Bacchus* suyuyla
Dolmuş bardaklar boşaltılır orada çokluk
Gül yüzlü sevgi Tanrısının adına.
Ağırlaşınca içkiden *Cupidus*'un kanatları
Uçamaz, bağlanmışça kalır olduğu yerde.
Çırpar o gün hızla ıslak kanatlarını.
Yaralar açılır suları sıçrattığı gönüllerde.
Oynatır içki yürekleri, tutuşturur canları,
Dağıtır sıkıntıları, sevinç verir çoklarına.
Bir gülüş, bir tatlılık belirir yüzlerde,
Giderir acıları, can sıkıntılarını,
Alınlardaki kırışıkları, açılır açılmasına
Gönüller, bir açık yürcklilik doğar bizim
Çağımızda bulunmayan, karşı gelinmez Tanrı
Gücüne, çeler gönlünü gençlerin boyuna kızlar
Alev içinde alevdir şarab içinde *Venüs*.
Kapılma ışıldakların altında gördüklerine:
Elbir edince içkiyle geceleyin güme gittiğin gündür.
Bakmış doyasıya Tanrıçalara günün aydınlığında
Paris, sonra dönmüş: Sen ötekilerden
Çok daha güzelsin, demiş, ey *Venüs*.
Gizler, göstermez geceler bütün eksikleri,
Bu yüzden bütün kadınlar güzeldir geceleri.
Bir deneyegör bir inciyi, güzel örülmüş
Bir dokumayı, bir gövdenin alımını çalımını
Gün ışığında anlarsın ancak.
Sayıp dökecek miyim bir bir kadınların
Toplandığı, senin avcılık etmen gereken yerleri?

Kumları saymaya benzer bence bunları söylemek.
Sayıp dökeyim mi yoksa *Baiae* kıyılarında
Bulunan kaplıcaları da, oranın sıcak,
Kükürtlü sularından söz açayım mı dersin?
Bilirsin pek çokları dönmüş oralardan
Gönülleri yaralı, bu yüzden o sular için
İyi gelmiyor sağlığa diyenler de çıkıyor.
Roma yakınlarında, büyülü kırda
Bir *Diana* tapınağı vardır, oranın egemeni
Olan Tanrıça bir kanlı kılıç tutar elinde,
Kız oğlan kızdır, iğrenir *Cupidus*'un
Oklarından, çok kimseler yaralanmış orada,
Yaralanacak daha bir çokları da besbelli.
Gösterilmiş buraya değin yazılanlarla
Nerede sevişmeyi öğreneceğin, ne soy seveceğin,
Nerede seveceğin, işte burada umulmadık
Bir yüksekliğe ulaşmış *Thalia*'nın arabası.
Gene göreceksin bir güzeli sevmenin
Ele geçirmenin yollarını, burda açıklayacağım,
Koyacağım ortaya öğretimi, yapıtımı...
Yeterki tutsun sözümü, dinleşin öğretimi
Can kulağıyla, kadın gönlü çelmek, kolayca
Elde etmek isteyen kimse, bu yolda kişinin
İlkin sağlam bir güveni gerek kendine,
Böylece gerersen gönül ağlarını yakalarsın
Önüne gelen kadını bir güzelce.
Bak susar mı bahlarda kuşlar, yazın ağustos
Böcekleri, kaçar mı dersin *Maenalius*'un
Tazısı tavşandan, karşı koyamaz bir kadın da
Bunlar gibi gönlünü çelen erkeğe.
Yanar tutuşur için için "istemem" diyeni bile.
Birdir oğlanda da, kızda da
Gönül çalmanın tadı, yok ayrısı mayrısı...
Erkek gizleyemez sevgisini, kadın gizler,
İyice saklar içindekini, söz bir edipte
Boşversek kadınlara biz erkekler,
Dilsiz gelirler kollarımıza ayaklarıyla

Bütün kadınlar, yalvarır yakarırlar.
Böğürür yumuşak çayırlarda boğanın
Ardından inek, kısrak kişner, eşinir
Aygır tutkusuyla yanar boyuna..
Erkekte daha güçlüdür sevişme,
Birleşme isteği, yırtıcı değildir öylesine.
Kolay sönmez onda yalımı sevginin.
Bir de kadına gelince, anlatayım mı
Erkek kardeşine vurulan, yanan tutuşan,
Yasak tanımayan, kendini asan *Byblis*'i?
Myrrha gönül vermedi mi babasına?
Kızın babalık sevgisine benzemezdi bu.
Bir ağaca dönüşmüş şimdi, örtünmüş
Kabuklarla, akar göz yaşları bugün bile
Güzel kokular saçar, damlar adıyla anılan
Ağaçtan, *Ida*'nın yeşil ormanlı oylumlarında
Sürünün süsü ak bir boğa otlardı,
Bir kara benek varlı boynuz aralarında,
Süt gibi apaktı bütün gövdesi...
Yanmış yakılmış ona *Gnos*'un, *Cydon*'un
Danaları, *Pasiphae* bile almış göze
Onunla birleşmeyi, tutuşmuş onun için.
Kızarmış bütün güzel ineklere,
Kıskanırmış onlardan boğayı.
Bilinir, söylenir bu olay elde günde,
Yüz kentli *Girit*'in bütün illeri yalan
Söylese de bunu yadsıyamaz artık.
Ağaçlardan yeni sürgünler, yapraklar
Toplarmış işe alışmamış elleriyle,
Getirir kormuş boğanın önüne...
Katılır sürüye gider, düşünmezmiş kocasından
Ayrıldığını, bir boğanın elinden ölse de *Minos*, (1)
Nedendir ey *Pasiphae* (2) bu süslü giyekler?
Anlamaz sevdiğin boğa bu süslenip püslenmeden.

---

(1) Minos : Girit kıralı.
(2) Pasiphae : Kıral Minos'un karısı.

Ne çıkacak, ne geçecek eline dağlarda
Sürünün ardısıra gitmekten?
Neden bakar durursun gözgüye (1), ovarırsın,
Düzeltirsin boyuna saçlarını?
Görüyorsun kendini gözgüde, dana değilsin.
Dana olsan, boynuzlar olurdu alnında...
Yok *Minos*'u seviyorsan nedendir onu aldatışın,
Sevmiyorsan bir erkek bul erkekler içinde.
Kalkmış yatağından ece, çekip gitmiş kırlara
Tek başına, yapmış o da *Bacchus* kızlarının
Tanrı *Adonis* için yaptıklarını.
Kıskanır, iğrenir, baktıkça ineğe söylenir:
Neden seviyor bunlar benim beyimi?
Bak, bak yeşil çayırlarda sıçrayışıyor
Gösteriş yapıyorlar ona, önüsıra, sanmam
Boşunadır süslenmeleri, deliliklerinden
Güzel sayıyorlar kendilerini.
Dayanamadı daha, bir korkunç buyruk saldı
Dağıttı sürüyü, boyunduruğa vurdurdu suçsuz
Sığırları, boğazlattı sunağın önünde, deşti ,
Eliyle sevine sevine barsaklarını.
Çok kez dolar parmaklarına barsakları
Dönerdi Tanrılara sığınırdı:
Haydi gidin, beğendirin kendinizi benimkine,
Göreyim sizi, derdi. Bir yol *Europa*, bir yol
İo olmayı kurardı kendince, bunlardan
Birini bir boğa kaçırmış, inek kılığına
Girmişti biri de, en sonunda ağaçtan
Yapılmış bir ineğin içine girmiş aldatmış
Boğayı, gebe kalmış çocuğa sürünün önderinden,
Aldığı çocuğu doğurunca çıkmış açığa,
Yüz karası, olmuş olanlar.
Yalınız kendi kocasının gözüne girip
Karşı duraydı *Thyestes*'un sevgisine *Cressa*,
Durdurur arabasını yolun ortasında
Çevirmezdi atlarını *Aurora*'ya doğru *Phoebus*...

---

(1) Gözgü : Ayna.

Çalınca *Nisus*'un kızıl saçlarını kızı
Geçmiş ülkesi sürü sürü azgın köpek eline.
Mars karaya, *Neptunus* denizlere sürülmüş....
Karısı ekmek batırmış *Atrid*'in kanına.
Kim gözyaşı dökmemiş *Creussa*'nın odlara yanmasına?
Kim kötülemedi çocuklarının kanına giren *Media*'yı?
Az mı ağlamış *Amyntor* oğlu *Phoenix*
Gözlerinin oyuluşuna, didik didik edilmedi mi
Hippolytus ürken, gemi azıya alan atlarınca?
Ya sen neden çıkardın suçsuz çocukların ,
Gözlerini ey *Phineus*, neden? tıpkısı gelecek
Senin de başına bu yaptıklarının..
Aşırı tutkuları yüzünden bu yıkımlar
Daha azgın, daha süreklidir erkeğinkinden
Kadının kudurması, bu yüzden kolay geçer ele
Kızlar, kuşkuya değer yanı yok bunun sanımca,
Verir kendini kız biraz yalvarıgör,
Bir olur, bir olmaz derler güle oynaya gelirler.
Taş attın da kolun mu ağrıdı senin de.
Neden yanar yakılır, deme, yeni sevgi
Yeni sevinç getirir gönüle, bu işde
Komşunun tavığu komşuya kaz görünür,
Daha yeşil gelir bize komşu tarlanın ekini
Başkasının sürüsü daha besli, daha yağlı.
Elde etmek istersen bir kadını
Uşağını kandırmanın yoluna bak ilkin..
Ondan öğrenirsin başarının kolayını.
Araştır, bilir mi bilmez mi hanımın gizlerini,
Bak içli dışlı mıdır onunla eğlentilerle,
Esirgeme parayı, söz ver, adaklar alırım de.
Yalvar, gönlünü yaptın mı oldu demek dileğin.
Hekimler gibi suyunca ver ilâcı, gününü bil.
Uşaklar becerir hanımların içini boşaltmayı,
En sevinçli, kadınlık damarlarının kabardığı,
Gözlerinin ışıl ışıl yandığı gün çelinir gönlü
Kadının, oynar yüreği, kaynar kanı..
Daha kolay açılır, saçılır üzüntüsüz olunca,
O gün girer araya Venüs, yürütür işini inceden,

Savutlarla korumuş kendini acılar içinde *İlion*,
Açılınca yüreği almış içeri atla savaşçıları..
Başkasından yakındığı gün elde edilir kadın,
Gecikme öcünü almak için ona aracılık et.
Kızdırsın günaçımında saçını tarayan kız onu.
Tavşanakaç desin tazıya tut, iç çeksin
Mırıldanıversin kendi kendine, yok yok desin,
Sanmam onun sana yaptığını ona yapabilesin.
Evirsin çevirsin sana getirsin sözü,
Andlar içsin, inandırsın, kandırsın, sevgisiyle
Yanmış yakılmışsın desin, öleceğini söylesin
Bu yolda senin, ağır tutsun elini, yele göre
Yelken açsın yel kesilmeden bitirsin işini,
Kolay eriyen buza benzer kadının hıncı...
Hizmetçiyle iş görmek yararlı mı dersen
İş açar başına, çıkmaza girersin derim:
Kimi yataktan kaçar, kimi yatağa işer.
Kimi hanımın, kimi kendinin bilir seni.
Oluruna kalmış sonu, çıkarı duruma bağlı,
Beni dinlersen biraz geri dur onlardan.
Sarp, uçurumlu yollardan götürmesin seni,
İstemem yıkıma uğrasın bana uyan gençler.
Çok bağlanma yazılarını götürüp getirene,
Açma gizemlerini güzelliği üstüne,
İlkin hanımı elde et, yoldaş ol ona,
Gönül vereyim deme yanaşma kıza sakın.
İnanırsan bana bir sözüm daha var sana:
Yele verme sözlerimi, kulağında tut,
Ya başlama bir işe ya da bitir korkma,
Hizmetçiye yükle birazını suçun...
Boşuna çabalar kanadı ökseye vuran kuş,
Uçamaz, tuzağa düşen domuz boşuna didinir.
Boşuna çırpınır yemi yutan balık, kurtulamaz.
Bırakma başar giriştiğin işi, dönmek olmaz.
Çekinir dile düşmekten, suçlayamaz seni.
Anlatır hanım ne demiş, ne yapmışsa.
Yeter ki bil ağzını tutmayı, yanaşır,

Hizmetçi gönüldeş olur sana sen dilini tuttukça.
Kim derse güçlükler, sıkıntılar getirecek
Tarımcılara, gemicilere doğan gün içi sızlar..
Ekilmez *Ceres*'in ekinleri gelişi güzel toprağa,
Salınmaz yeğnik gemiler değme denize,
Ele geçmez, yola gelmez sevilen tüm kadınlar,
Bir de bakarsın gün doğar bulutun ardından:
Doğum günü, ayın ilk günleri, *Venüs*'ün
Mars için yanıp tutuştuğu günlerde,
Savaşta alınmış kıral gömülerinin *Circus*'ta
Gösterildiğinde, kışın acı günlerinde
Pliad'ların yarattığı soğuklarda gitme,
Hædus'un güzel yüzünün sulara gömüldüğü
Günlerde sokulma yanına sevdiğinin.
Engine açılmak istesen parçalanır gemin.
Seç *Alia*'nın Romalı yaralarıyla
Kıpkızıl olduğu, ya da işlerin pek yolunda
Gitmediği söylenen bir günü, bekle
Suriyede Yahudilerin kutlu saydığı cumartesiyi.
Pek uğurlu gelmez sana onun doğum günü,
Göndermeler verilir o gün, uğursuzdur da.
Ne denli kaçınsan gene koparır koparacağını.
Alır erkekten gönlünün çektiğini sevilen
Kadın, bir gün bakarsın göz boyar gönül alır
Hanım bir satıcı çıkagelir, serer önüne
Ne varsa satılacak, döker ortaya.
Bir de sen bak beğenir misin der kadın,
Öper okşar seni aldırır canı çektiğini.
And içer, bana bu yıllarca yeter, der,
Çoktandır aradığım buydu, alıvermeni diler.
Param yok desen bile ödünç olsun, yaz bir yere,
Der diretir, yakınırsın okuyup yazma bilmediğine.
Bir alıştırmasın seni doğum günü öte beri
Almaya, canı çektiğince doğum günü var bilesin..
Ne yalanlar uydurur, üzülür, ağlar gizli gizli,
Bir gün küpenin taşı düşer, yüzüğü yiter,
Duyarsın bunları belirsiz belirsiz.

Neler istenir senden, geri verilmez, ödünç.
Batarsın, sağ ol bile diyen olmaz sana.
Daha durmam bu kötü, aldatıcı konu üzerinde,
On ağzım, on dilim olsa saymakla bitiremem.
Mumla yapıştır gönder yazıyı sevdiğine.
Bu mum taşır duyguları, sevenlerin sözüyle
Yaz, tatlı diller dök, anlat yana yakıla
Kim olursan ol, durumuna bakma, aldırma.
Dayanamamış yalvarışına vermiş *Priamus*'a
Hector'un ölüsünü *Achilleus*.
Yumuşatır Tanrıların bile hıncını yakarışlar.
Söz ver bol bol, ne gider elinden?
Kim olsa zengin olabilir söz verme konusunda.
Umudlar avutur, oyalar kişiyi uzun uzadıya.
Tanrıça aldatırsa kadın ne yapmaz...
Elin açık olunca bırakıldığın gündür..
Giden almış alacağını, nesi eksilmiş onun.
Verir görün de verme boyuna, çok umuda düşürür
Beyi tarlanın ekini kıt vereni, öyle ol..
Boyuna yutulmayan bir oyuncu yutulur sonunda
Bir tutku bürümüş gözlerini gelecek zar için,
Duramaz bir bir daha gider elinde ne varsa.
Vermeden almaktır gerçek başarı, boşuna değil
Bu kazancın, onun ardından gelir başkaları da.
Gönül suyunca yazılmalı yazılar,
Birlikte gidecek göndermeler, onlarla,
Gönül alıcı, yürek okşayıcı olsun...
Yemiş üstüne yazılan yazı çıkarmış baştan
Cydippen'i, okumuş kapılmış bilmeden.
Benden size öğüt *Roma* delikanlıları öğrenin
Güzel söz söylemeyi yalınız suçlular savunulmaz
Bunlarla, güzel söz nedenli etkilerse yargıcı,
Ulusu, Senatörü, güzel kadını da büyüler öyle..
Gizli tutun duygularınızı, açığa vurmayın.
Can sıkıcı da olmasın yazılar, sözler,
Sıkar mı canını sevimli bir güzelin
Beceriksiz, vurdum duymaz olmayan kimse, sıkmaz.

Çokluk soğuk olur, ürkütür kadını yazının ağırı.
Alışılmış soydan olsun sözlerin, konuşman, yazın
Güven versin okuyana, tatlı olsun, gönül okşasın,
Yanında konuşuyor sansın yazını okuyan seni.
Kırılma, okunur sonunda, bugün alınmayan yazın.
Kesilmesin umudun, gün gün alıştırılır boğa
Boyunduruğa, at yavaş yavaş uyar koşuma...
Sürtünür de aşınır demir, toprağı sürmekle
Yıpranır sapan demiri, ne var taştan katı,
Ne var sudan uysal, bak nesoy aşındırır
Kayayı, yenersin dayanırsan *Penelopen*'i bile.
Dayattı da gene düştü sonunda *Bergama*, bak...
Pek diretme okunan karşılık verilmeyen
Yazıların olursa, gönder, çekinme
Gönül alıcı yazılarını varsın okusun...
Okuyan karşılık verecek demektir bir gün,
Bekleyedursun girer işler yoluna, düzelir.
Can sıkar belki ilk karşılık,
İster bakarsın ardına düşmemeni, aldırma.
Bu, yapma dediğini yap, yap dediğini yapmadır.
Olacak dileğin eninde sonunda,
Uzanmış görürsen bir kadını yatağında gir içeri
Bilmezmiş gibi, çekinme sokul yanına,
Dinleme gizlisini mizlisini, kimse duymasın yeter.
Kolla kendini gözetle dört yanı kurnazca,
Söyle söyleyeceğini, gezerken mermer direkler
Arasında sevine sevine, git yanına,
Ayakdaş ol, dolaş oralarda sen de.
Bir yol önden, bir yol arkadan gidiver, hızlan,
Yavaşla, sıkılma yürümekten onunla yan yana
Direkler arasında, geçmekten çekinme onu.
Tiyatroda yoluna bak yanıbaşında oturmanın,
Bakarsın çıplak omuzlarına doyasıya, gözetle,
Bak, onu şaşkınlığa uğratacak konular bul.
Bir çok olaylar anlat kaşla gözle...
Alkışla güzel bir kadınla oynayan oyuncuyu:
Ne oyun gösterirse göstersin iyi dileklerde

Bulun oynayan bir sevgili için,
Kadın kalkınca sen de kalk, otur oturunca,
Onun isteğince geçir günü, ona uy.
Kıvırayım deme demir maşayla saçlarını,
Oğma bacaklarını sünger taşıyla kıllarını
Dökmek için, *Frigia* toyunları yapar bunları
Cybele ananın bayramlarında böğüre böğüre..
Bunlar kötüdür, yaraşmaz erkeğe, biraz da
Uysallığındadır erkeğin güzelliği.
Düzen nedir bilmezdi *Minos* kızının gönlünü
Çelen *Theseus*'un saçları... düzgün değildi
Kılığı *Hippolytus*'un gene sevmiş onu *Phaedra*.
Bir Tanrıça gönül vermiş ormanda yaşayan
Adonis'e, yıkanıp paklan da bakma oyunlarda
Derinin kararmasına, yakışsın sana giydiğin,
Benek benek, toz toprak olmasın yeter.
Dilin paslı, dişlerin sararmış, kızarmış
Olmasın, yüzmesin ayakların içinde
Kocaman ayakkabıların, saçların tepende diken
Diken, biçimsiz, saçın sakalın bozuk düzen,
İş bilmez bir elden çıkmış, kesilmiş olmasın.
Uzamış, pis saklama tırnaklarını,
Kıllar sarkmasın burun deliklerinden..
Ağzın kokmasın, ağır kokular yayılmasın
Üstünden başından bir sürü gibi.
Bir hoppa kadınlar, bir de erkek çocukların
Ardınca giden kötü erkekler yapar öbür süsleri.
İşte çağırıyor ozanın *Bacchus*, sevenler Tanrısı.
Onun da sarmış yüreğini bu yalım, sevmiş o da.
Dolaşırken bilmediği deniz kıyılarında
Girid kıralının seven kızı, *Dia*'nın ıssız
Kumsallarında, yeni kalkmıştı uykudan,
Göğüs bağır açık, ayaklar çıplak, dağınık
Altın sarısı saçları, üzüntülü, istiyordu
Sessiz deniz dalgalarından *Theseus*'u,
Yaşlar yuvarlanır pırıl pırıl yanaklarından,

Çoğalıyordu güzelliği bağırır ağlarken de.
Bozmuyordu göz yaşları bile alımını,
Hıçkırıyor, göğüsünü döğüyordu yumruklarıyla..
"Çektin gittin taş yürekli, ben neyleyim,
Sensiz neyleyim ben şimdi?"
Bu sırada birden gürültüler, gümbürtülerle
Uğuldatmış kırları davullar, dümbelekler..
Dili kaçmış korkudan kızın, donakalmış,
Durmuş damarlarında kan, yığılmış yere.
Birden göründü *Mimallonlar,* saçları
Dağınık arkalarında, oynak *Satyruslar,*
Tanrı *Bacchus*'un bölüğü, işte *Silenus*
Esrük yaşlı, yalpalıyor eşeğin üstünde,
Güç tutuyor kendini, yapışmış eşeğin yelesine,
Ağır gidiyor arkasından *Bacchaların,*
Bir kaçıyor, bir takılıyor ona *Bacchalar*...
Kırbaçla beceriksiz bir binici vurunca
Eşeğe, düşmüş yere sırtından uzun kulaklının..
Bağrışıyor *Satyruslar;* kalk baba kalk, diye.
Birden görünüverdi yüce Tanrısı asmaların.
Kaplanlar koşulu arabasında, elinde
Altın dizginler, bet beniz gitmiş kızda,
Kesilmiş sesi, unutmuş Theseus'u bile..
Üç kez denedi kaçmayı, kaçamadı üçünde de,
Kalmış olduğu yerde, titriyordu korkudan,
Yellerin salladığı durgun sulardaki sazlarca.
Avutmaya geldim seni, daha çok bağlı kalacağım
Sana, dedi, Tanrı, korkma artık ey *Minos*'un kızı,
Bacchus'un karısı olacaksın.... ey yıldız
Sana veriyorum gökleri, göklerde duracaksın.
Sen kılavuzluk edeceksin yolunu şaşan
Denizcilere, sen ey Cressa Corona.... (1)
İndi arabasından, korkmasın diye kaplanlardan...
Kumlar üzerinde kalmış ayak izleri.

---

(1) Kıbrıslı kadın.

Almış kızı kollarının arasına, bitkindi,
Nelere yetmez Tanrının gücü. İşte bu sıra
Bir takım *Hymena*'lar, türküler söylüyor
"*Evhoe*" diye bağırışıyor bir takımı da..
Kutlu yatağa çekildiler, Tanrıyla genç karısı
Girdiler gerdeğe, sen de *Bacchus* verileriyle
Donatılmış şölenlerde, güzel bir kadınla
Yattığın, uzandığın yatakta ey *Myctelius*
An gece eğlencelerinin yüce Tanrısını,
Yalvar ona, içtiğin içkiler çarpmasın seni,
Vurmasın başına, sezdir orada üstü kapalı
Sözlerle yanındaki kadına düşüncelerini,
Anlar ne demek istediğini.
Şarapla bir kaç yazı çiziver masaya,
Anlasın okusun yazdığını
Öyle bir bak ki göz göze gelince duysun
Yüreğinin yandığını, susmak gün olur neler
Söyler kişiye, ilkin sen al içtiği sağrağı,
İçiver sen de kadının dudağı değdiği yerden.
Onun yediğinden iste, atik davran, gecikme.
Dokunsun elin eline yemek alırken.
Yap kocası yanındaysa onun da gönlünü,
Daha yararlıdır onu kazanmak senin için
Ona ver sıranı sofrada dönerken sağraklar.
Çıkar başından başlığı koy onunkine..
Senden ileri say onu, geri de olsa, iş çıkarı.
İkili birli düşünme sözlerini beğenmede,
Onaylamada konuşurken o, yararlan yakınlıktan
İş başarmanın yoludur yakınları sömürmek.
İş de açabilir başa bu sağlam, bu tutarlı yol
İyi bil onu da, çokluk ileri gittiği görülür
Gönül işlerinde aracılık edenlerin...
Benden öğüt olsun sana içki sofrasında:
Ölçüyü kaçırma, bastığın yeri gör, kendini bil..
Sakın böylesi toplantılarda çekişmelerden,
Şaraptır bunlara yol açan, unutma bunu.
Çok kolay döner çekişmeler döğüşmelere.

Yıkılıvermiş *Eurytion* sunulan bütün şarabı
İçtiğinden, ölçülü olmak, işin tadını çıkarmak
İçindir içki sofraları, eğlenmek içindir.
Türkü söyle güzelse sesin, becerirsen,
Göster kendini, beğendir kalk oyna.
Esrimek kötüdür, ona özenmek güzel,
Konuş peltek peltek esrimiş gibi,
Esrikliğine verilir açık saçık ta olsa,
Çok içmişliğine yorulur yaptığın..
İyi eğlenceler dile kadına, erkeğe uykular.
Sevmediğin bir kimse de olsa yap iş gereğince.
Yaklaş kadına konuklar kalkınca, şölen
Dağılınca, karış kalabalığa yararlan
Durmadan sokul kadına, gir araya
Dokun ayağınla ayağına, parmağınla beline.
Utangaç olma köylü gibi, kadınla konuşurken,
Venüs de, alın yazısı da yardımcısıdır
Atılganların, sevenlerin, korkma.
Güzel konuşma yolları değil burada işim,
Bir başlayagör, girer yoluna işler..
Seviver, göster gönülden vurulduğunu.
Bütün yolları dene, yürekten inandırmaya
Çalış, güç bir iş gelmesin sana başarı.
Güzelim sanır kadının en biçimsizi bile
Kendini, bayılır övülmeye, gerçekten
Çok olmuş sever görüneyim derken sevenler,
Sevgiye özenirken gönül kaptıranlar...
Biraz yumuşak davranın yalandan sevenlere
Kızlar, inan olsun gerçeğe döner yapmacıklar.
Aparır gönlünü yürek oynatan tatlı sözler,
Sezdirmeden, kayaları oyan sular gibi..
Güç gelmesin sana, başla güzel saçlarına,
Düzgün parmaklarına, biçimli ayaklarına
Övgüler dökmeye, pek uzatma işi, gevşer
En ağır başlı kadınlar bile güzelsin,
Denince, biraz ağırlanınca, yumuşar.
Bayılır kızlar bir övülegörsün güzellikleri.

Utanç duymuyor mu bugün *Juno* da, *Pallas* da
Kazanamadık diye yarışmayı *Frigia* ormanlarında?
Kabarır, kanat kaldırır övülünce *Juno*'nun kuşu, (1)
Yok sessiz bakadurursan toplanır, göstermez
Kendini, güzelliğini, germez kanatlarını.
Eşinir, silkinir sevincinden koşularda,
Yarışlarda biraz okşayınca atların boynunu.
Yelesini, salınırlar tepeden tırnağa.
Çekinme söz vermekten, o çeker içini
Bütün kadınların, tanık göster yalnız
Sözüne Tanrıları, bak güler *Juppiter* bile
Boş and içmelerine sevenlerin, göklerden.
Buyruk salar toz edip dağıtmak için andları
Aeolia'nın esen yellerine, kaç kez and içmiş
Juppiter Styx üzerine kandırmak için *Juno*'yu.
Gözetir bu yüzden ardından gidenleri,
Gereklidir varlığı Tanrıların, inanalım,
Günlükler yakalım, içkiler, saçılar
Sunalım onlara eski tapınaklarda.
Dalmaz Tanrılar derin uykulara, sızmazlar.
Bir Tanrılık yöntem vardır, suçsuz, eksiksiz
Yaşayın, sözünüzde durun, ululayın onları.
Yerine getirin adakları, yalan söylemeyin,
Batırmayın elinizi kana, kendini bilen
Uslu bir kişi yalınız kızlarla yapar
Gönül alış verişi, budur tatlısı, güvenlisi.
Onlar seni aldatır, aldat onları sen de,
Kazdığı kuyuya düşer kadınların çoğu,
Utanma sakın, sence nesi var bunun.
Hani yoksun kalmış, derler Mısır, tarlalarına
Bolluk veren yağmurdan, kurak olmuş dokuz yıl,
Sonra gelmiş *Thrasius*, yatıştırırım hıncını
Juppiter'in, demiş, *Busiris*'e akıtabilirsen
Bir yabancının kanını Tanrı yolunda.
Öyleyse sen olacaksın ilk adanacak yabancı

---

(1) Tavus kuşu.

Diye karşılık vermiş *Busiris*,
İşte senin Mısır toprağına su verecek
Yabancı, *Phalaris* de böyle yapmıştı, yakmıştı
Perillus'u demirden boğa içinde.
Bu mutsuz kişi kazdığı kuyuya düşmüş.
Budur işin en doğrusu, daha ne olabilir
Acı çektirmek için araç yapanları
Yaptıkları araçla öldürmekten başka. .
Andı bozmakla aldatılır andını bozan,
En çıkar yoldur sözünden dönen kadını
Kazdığı kuyuya düşürmek.....
Çok iş görür bu konuda göz yaşları,
Eritilir onlarla kayalar bile...
Yanakların yaşlarla ıslanmış görün.
Ağlayamaz istediği gün kişi, ağlamaklı
Olmak istersen ıslat elinle gözlerini.
Kim bilge olurda öpücükler katmak istemez
Tatlı sözlerine bu konuda, çekinme öpmekten,
Seni bir öpen olmasa bile.
İlkin karşı kor kadın: çok kötüsün, der.
Görürsün karşı koymakla yenildiğini de.
İncitme sakın incecik, güzelim dudaklarını,
Yakınmasın kabaca davranışlarından...
Bir öpücük alıp ardını getirmeyen
Yıkmış demektir yaptığını kendi eliyle.
Aşırılık değildir öpüşten sonra işi sürdürmek,
Utanılacak bir yönü yoktur onlarca bu işin.
Severek katlanır baskıya kadın, göster gücünü.
Yürekten isterler ezilmeyi, sıkılmayı.
Sevişirken içini açar kadının, ezilmek,
Bayılır tadına sıkılmanın, ezilmenin.
Bir gülüş belirir yüzünde, acı doğar içinde,
Dişilik damarı kabaran bir kadının
Gönlünü yapmayınca, sızlar yüreği.
Çok ezilmiş, tartaklanmışken *Phoebus*'la
Kız kardeşi gene geri kalmamışlar
Sevdikleri erkeklere bağlanmaktan.

Yeridir pek bilinen bir öyküye dönmenini
Hani *Scyras* kıralının kızıyla *Achilleus*'un
Evlenme işi var ya, işte o öykü:
Tanrıca dillere düşen güzelliğine duyduğu
Saygı yüzünden üstün çıkarmış *Paris*'i
İda dağında savaşdaşlarına karşı.
Uzak ülkelerden bir gelin geldi *Priamus*'a,
İlliyon'un kalelerinde yaşıyordu bu Grek kızı...
Andiçmişti bütün Ispartalılar öcünü almak için
Gördükleri kötülüğün, tümünün olmuştu
Birinin acısı, iş edinmiştiler bunu.
Çok acı olurdu *Achilleus*'un uzun uzadıya
Annesinin isteği üzerine erkekliğini gizlemesi,
Günün birinde çıkmış açığa gizlilik.
Ne yapacaksın artık *Aeacus* daha yün eğirmek
Gelmeyecek elinden, ancak başka bir Pallas
Öğretisi ulaştırır seni üne, şana..
Ne ararsın bu kadın işi sepetler arasında
Senin eline kılıçtır yaraşan.
Ağırşak (1) almış *Hector*'u bile yere serecek
Güçte olan sağ eline, at elinden o iği,
Güçlükle çeviriyorsun eğilmiş iplikleri.
Pelias mızrakları yakışır eline.
Neler olmuşsa olmuş günün birinde girmiş
Yatağa han kızıyla *Achilleus*, iş işten geçmiş,
Anlamış *Achilleus*'un erkek olduğunu...
Yenilmiş erkek gücüne, gitmiş elden kızlık,
Onun da gönlü çekiyordu bir erkeğin
Altında yatmayı, besbelliydi durumundan.
Ne gün kuşansa savutlarını *Achilleus*,
Bıraksa elinden işi, "kal, gitme" derdi.
Neresinde bunun güçlük, neden kızlığını bozanı
Yalvarır alakoymak istersin yanında *Deidamia?*
Olasıyadır gönül oyunlarında kadının

---

(1) Yün iğirmek için kullanılan bir âlet. Bu adı Anadolu'nun birçok yerinde buluyoruz.

İlkin utanışı, kalamaz ilgisiz erkeğin
Sevişlerine, içinden bir eğilim duyar...
Güveni var demektir güzelliğine,
Kadının gelmesini bekleyen deilkanlının.
Erkeğe düşer ilkin sevmek, yalvarmak, yakarmak.
Sarar yüreğini kadınların tatlı sözler,
Erkektir yalvarması gereken, kadın ister,
Sever kendine yalvartıp yakartmayı....
Bilmelisin yalvarmanın, yakarmanın yolunu.
Juppiter bile yalvarırdı yiğit kızlara
Boyuna, bir tek kadın yoktur ki yüce Tanrıya
İlkin eğilim göstermiş olsun, varma üstüne
Yalvarışların büyük gönüllülükle
Görürsen karşılandığını, çek ordan ayağını.
Düşer kadınların çoğu elinden kaçanın
Ardına, tiksinir ayak diretenden boyuna,
Kaçınır verilmek için dayatılandan
Azıtma işi, gitme ileri, baş ağrıtma çok..
Açıkça çıkmaz ortaya sevgi, umma bunu.
Bakarsın gönüldeşlikle girer yoluna sevgi.
Ne kızlar bilirim ele avuca sığmaz,
Kanmış böyle tatlı sözlere, aldanmış,
Sevgideş olmuş gönüldeşken, sevmiş arkadaşını..
Yakışmaz bir gemiciye aklık, sular, dalgalar.
Güneş yakar, kızartır onu, esmerleşir...
Bir tarımcıya da yakışmaz aklık, tarlayı
Ağır sapan demiriyle eşen, toprağı karana..
Evet sana da yakışmaz öyle apaklık
Ey *Pallas*'ın alınlığını taşıyan, başarı ardından
Koşan, solgun gerek sevenlerin yüzleri,
Budur sevgiye yakışan, deliler inanmaz
Bunun doğru olduğuna, onlar kanmaz...
Upuçuktur yüzü ormanlarda *Side*'yi arayan,
Sever *Orion*'un, solgundur yanakları
Naiad'a vurgun *Daphnis*'in, belli olur
Yüreğinin acısı kişinin bitkinliğinden.
Çekinme parlayan saçlarını yaşmakla örtmekten.

Eritir, bitirir delikanlıları uykusuz geceler,
Bundan anlaşılır çekilen acıların derinliği,
Sevginin gücü, sana karşı duyulan acı
Ulaştırır seni ereğine, seviyor neylesin,
Demeli seni gören, acısın sana...
Yakınayım mı, susayım mı, bilinmez olmuş
Günümüzde doğruluk eğrilik, seçilmez olmuş..
İçi boş bir kavram sayılır gönüldeşlik...
Övemiyor kişi sevdiği kadını gönüldeşine,
Elinden almaya kalkıyor sevdiğini, güvendiğin,
İçini döktüğün bildikler, oysa göz koymamıştı
Achilleus'un karısına *Actor*'un oğlu,
Dokunmamış *Phaedra*'ya *Piritheus*' nasıl
Sevmişse *Phoebus Pallas*'ı, *Pylades*
Hermiona'yı, *Tyndaros*'un kızını *Castor*, kardeşi...
Irmağın ortasında bal, çalıklarda yemiş
Aramaya benzer günümüzde bu doğruluk...
Yasak olanı çeker önüne gelenin gönlü:
Doyulmaz tadına başkasına acı verenin de.
Ne acıdır sevenlerin yavılardan değil
Gönüldeşlerden sakınması, çekinmesi.
Evet kaçınmak gerekiyor yakın bildiklerden,
Kardeşlerden, amca oğlundan, arkadaştan bile...
Bunlar olmuş gerçek sakınmalık kimseler..
Artık kestim sözü burada: çok kadınlar
Vardır değişik yaratılışta, bir gönüle
Bin yol bulunur öyle de olsa.
İyi gelmez bütün yemişlere bir toprak,
Kimi asma yetiştirir, kimi zeytin,
Kiminden bol bol alınır ürün, yer yüzünde
Kişilerin sayısınca değişiktir yaratılışlar.
Anlar gönül eri olan bunların dilinden.
Proteus gibi olmalı, duru sularca
Akmalı, bir gün arslan kesilmeli
Bir gün ağaç, bir gün kıllı domuz.
Hani balık vardır kancayla tutulur,
Yemle yakalanır, balık vardır avlanır ağla...

Evet tek ölçüye vurulmaz bütün yaşlar,
Yaşa göre yol bulmalı gönüle..
Uzaktan seçer tuzağı yaşlı bir geyik,
Çok bilmiş gösterme kendini toy kızlara,
Olma alaycı sakın kadınlara karşı,
Kuşkulanır dört açarlar gözlerini, kanmazlar.
Kadın vardır ünden, yükselişten kaçınır,
Düşük erkeklerin gider yollarına atılır..
Bitmiş burada bir bölümü yazımın,
Sona ermiş bir kesimi burda işimin,
Demir atıp durduralım gemiyi bir yol...

SEVGİYİ KORUMA

Ey *Paean*, ey *Paean* desin, çınlasın türküler,
Düşmüş kurduğum tuzağa beklediğim av,
Kıvansın ışıl ışıl türkülerimle sevenler...
Üstün tutun beni *Hesiodos*'tan, *Homeros*'tan,
Böyleymiş *Priamus*'un oğlu da kargılarla
Donanıp *Amyclis*'ten kadını kaçıranda.
Yelken açanda, böyleymiş güzel *Hippodamia*'yı
Uçan arabasıyla uzaklara kaçırırken *Pelops*...
Neden iverirsin delikanlı, suyun ortasındasın,
Gemin denizde, çok uzaktadır ineceğin koy...
İş değil öğütlerimle bir kızı kandırmak,
Ancak öğütlerimle saklanır onlarla yakalanan.
Az değildir kazanırken tüketilen emekten
Bir yol yakalananı saklamak, elde tutmak.
Göstereceğim sana, bir öğretim işidir bu
Alın yazısıysa başarmak, öyledir saklamak da.
Yardım edin bana ey *Cytherea*, onun oğlu sen de
Ey *Erato*, ey sevgi Tanrısının adını taşıyan,
Yardımcım olun, pek güçtür giriştiğim iş..
Açıklamak isterim sevgi Tanrısının,
Ele avuca sığmaz, bir yerde durmaz, uçarı
Çocuğun ne yolla tutulacağını, kanatlanır,
Uçar, ele gelmez bilirim, neyleyim,
Ne yol bulayım onu tutmaya bilmem..
Neler yapmamış *Minos* kaçmasın diye konuğu:

Kaçmış gene yolunu bulup, kanatlanmış.
İçeri atınca *Daedalus* suçlu anadan doğan
Yarı boğa - yarı kişi, yarı kişi - yarı boğa
Minotauros'u, demiş: Ey doğruluk seven *Minos*
Bitsin sürgünlüğüm, yaşamak isterim
Ana yurdumda, kendi ocağımda, bırak öleyimı
Alnının kara yazısıyle sürülen
Bir kimseye yaşamak yoksa öz yurdunda..
Bırak gitsin oğlum babasına yasak yere, bırak.
Babasının yaşına acı, oğlunun gençliğine
Acımıyorsan... bunları söylemişti,
Daha da konuşabilirdi, dinlemiş *Minos*
Getirmemiş dileğini yerine, aldırmamış.
Bakmış boşa gitmiş yakarışları... görürsün ey
Daedalus, kendimi göstermenin yeridir, demiş.
"Avucunun içindedir denizler, karalar *Minos*'un,
Ne karadan, ne denizden kaçmak var bize,
Ancak gökten bir yol bulabilirsin."
Böyle demiş kendi kendine, dönmüş göğe:
Ey yüce *Juppiter*, bağışla beni, kesme yolumu,
Ne yıldızlara çıkarım, ne gökte kalırım.
Beyin elinden kurtulmanın tek yoludur bu...
Aşar giderdim sularının üstünden yol olsa
Styx'ten, doğrula yeni bir kılığa girmemi..
Uslandırır kişiyi kötülükler, becerikli yapar,
Yoksa kim inanır kişi uçar, yol bulur gökten?
Yalnız o düşünmüş, kanatlar takınmış,
Uçan kuşlar gibi, ipleri bağlamış, eklemiş,
Ocakta erimiş bal sürünüş, basma kanatları ,
Düğümlemiş, bir uçuş aracı yapmış dileğince...
Oynamaya başlamış çocuk mumla, kanatlarla,
Bilmiyordu bununla uçacağını,
Omuzlarına bağlanıp kanat olacağını...
İşte bizi yurdumuza götürecek gemi, dedi,
Babası, bununla kaçıp kurtulacağız *Minos*'tan.
Kapamış bütün kapıları *Minos*, gücü yoktu,
Gök yolunu tutmaya, kaç, ayrılalım artık,

Bu yaptığım araçla kaç gök yolundan.
Kolla kendini yaklaşma *Tegeaea* takım yıldızına,
Uzak dur, elinde kılıçla *Boota*'nın ardından
Giden *Orion*'dan, beni gözet, uçarken uy bana,
Önden gideceğim, korkma şundan bundan,
Kılavuzun benim, yükselme, yaklaşma güneşe çok,
Gökte, dayanamaz sıcağına, erir balmumu..
Çok alçak da uçma, değme denize, kanatların
Islanır dalgalarla, sularla, ağırlaşır.
Sakınmalı ikisinden, unutma esen yelleri de,
Korkulur onlardan, çocuğum, suyunca gidersen
Kolaylaşır uçuşun esen yellerin...
Bir öğüt veriyor, bir yol gösteriyor oğluna
Takarken kanatlarını, ana kuşun yavrularına
Uçuş öğretişi gibi takınmış kendi de
Kanatlarını omuzlarına, gösterdi gidiş yolunu,
Korka korka öptü oğulcuğunu uçarken bir daha...
Tutamadı kendini yaşlar aktı yanaklarından...
Koyuluverdi ikisi birden yıkıma giden uçuşa,
Ovada bulunan, pek yüksek olmayan tepecikten...
Bir kanat vuruyor, bir oğlunu gözetliyor.
Ona yüreklilik vermeye çalışıyor, uçuyor..
Açılmış içi, unutmuş korkuyu yeni yerler görünce,
Yükselmiş alabildiğine yüreklenen *İcarus*.
Görmüş bunları elinde sallanan kamışla
Kıyıda balık avlayan birisi, şaşmış düşmüş
Elinden olta suya, solda kalmış *Samos*, *Naxos*,
Paros, geçmiş Tanrılar yurdu sevimli *Delos*'u.
Sağında kalmış *Labynthos*, orman kaplı *Calymnes*,
Balıkları bol mu bol *Astypalaea*..
Yükselmiş alabildiğine genç yaşın verdiği
Atılganlıkla çocuk, ayrı düşmüş babasından,
Çözüledurmuş bağlar, gevşemiş balmumu
Yaklaştıkça Güneş Tanrıya, dayanmadı yellerin
Basıncına sallanan kolları, titriyordu sulara
Yüksekten baktıkça korkudan, göklerden.
Ürperiyor, sarsılıyor, kararıyordu gözleri.

Mumlar erimiş, düşmüş kanatları, çırıl çıplak
Kalmış kolları, tutamaz olmuş kendini korkudan.
Düştü, "yetiş babacığım, babacığım" dedi düşerken.
Kapamış ağzını bağırırken yeşil yeşil sular...
Böğürdü mutsuz baba: "*İcarus, İcarus,* olmaz olsun
Böyle baba, *İcarus,* oğlum *İcarus,* nerdesin,
Nerelere uçup gittin," derken, görmüş suların
Üstünde yüzen kanatlarını, basmış çığlığı..
İşte o kıyıda gömülü, onun adını almış deniz..
Engel olamamış *Minos* kişinin kanatla uçmasına,
Bense bir kanatlı Tanrıyı yakalama yolundayım..
Boşunadır *Haemonia*'nın öğütleri, iş görmez
Bir tayın alnından koparılan etle yapılan büyü..
Boşunadır bir sevgiyi yaşatmak için *Medeia*'nın
Otları, *Mars*'ların okuyup üflemeleri, büyüleri..
Medeia Aeson'u, *Ulysses Circen*'i kaçırmazdı elden
Bir iş çıksaydı sevgi yolunda okuyup üflemeden.
Kendinden geçirici içkiler verme kızlara,
Allak bullak eder başlarını, bozar kanı.
Kötülükten kaç, sevimli olmak gerek sevilmede.
İş çıkmaz yalınız yüz, boy güzelliğinden.
Homeros'un övgüler döktürdüğü *Nireus* gibi
Alımlı, *Naiad*'ların kaçırdığı *Hylas* dengince
Yakışıklı olsan bile için dışına denk
Gelmeli, sevgide güzelce güzelce,
Çelemezsin gönlünü sevdiğin kadının yoksa,
Bağlayamazsın kendine, gider dış güzelliği,
Geçmeye görsün yıllar, tükenir, yok olur...
Görmez misin ne menekşe, ne zambak kalır
O güzellikte, gül gider diken durur.
Bir gün senin de ağarır saçın güzel oğlan.
Gönül güzelliğidir kalan ancak seninle
Odur ölünceye değin sürüp giden, boş verme
Sakın bilgeliğe, çoğalt onu anlayış gücünce.
Bir de Grekçeyi, Lâtinceyi kat ona.
Bak, pek yakışıklı değildi *Ulysses,* oysa
Bir konuşması vardı ki sorma, bu yolla

Yakmış deniz Tanrıçasının gönlünü..
Kaç kez engel olmuş *Calypso* gidişine,
Sular elverişli değil yolculuğa, diye..
Durmadan sorardı ona Troya'da başına gelenleri..
Türlü biçime sokar anlatırdı bir öyküyü,
Bir gün durmuşlar deniz kıyısında, istemiş
Bir kez daha anlatmasını güzel *Calypso*
Önder *Rhesus*'un kanlı ölümünü.
O da çizmiş elindeki değnekle sorduklarını
Anlatmak için kumlara bir kaç taslak:
İşte burası Troya, kıyıda kaleleri, burada
Simois, benim konak yerim, işte ova, dedi.
Bir düzlük çizdi, burayı boyadık kanıyla,
Gceceleyin *Achilleus*'un atlarını çalmaya,
Gelen *Delon*'un, burada kurulmuş *Sithonius*'lu
Rhesus'un savaş çadırları, geceleyin buradan
Ilgarlamış götürmüş atlarını geri...
Çizip anlatırken bunları birden kopup gelen
Dalgalar silmiş süpürmüş *Pergamus*'u da,
Rhesus'u da, onun çadırlarını da..
Dedi ki ona bunu gören Tanrıça: bak nasıl
Güvenebilirsin canını sen ne varsa götüren,
Yok eden sulara, sakın onlardan, gitme...
Kaçın, güvenme geçici, yalancı güzelliklere,
Kim olursan ol, görünüşten daha çok yükseltir
Seni bunlar, çokluk yerinde acımalar, yumuşak
Yürekli olmalar kazandırır gönülleri...
İğrenti uyandırır yırtıcılık, kızgınlık, savaş.
Tiksiniriz günü savaşla, yırtıcılıkla geçiren
Atmacadan, suçsuz, güzelim sürülere saldıran
Kurttan, doğrar kişinin yüreğini o cicili
Kırlangıçlara, yuvasını kendi yapan çitlerle
Çevirerek oturan güvercinlere tuzak kurma..
Sakın acı sözlerden, çekişmeli konuşmalardan.
Tatlı dille beslenir sevgi, soğutur
Dilli kadın kocasını, dırdır koca karısını...
İyi bir iş yapıyoruz sanırlar çekişmelerle.

Kadın der, koca söyler, ağu olur çekişme, gider.
Güzel sözler dinlemeli sevilen kadın.
Yasalar ikinizi baskıyla koymaz bir yatağa,
Sevgi yasasıdır sizi bir araya getiren.
Tatlı konuş, tatlı dinle boyuna.
Yeniden can versin kadına gelişin.
Varlıklılara sevgi öğretmiyorum ben,
Yararı dokunmaz onlara öğütlerimin...
Ne anlar üç kuruş için gönül inciten sözümden?
İşim yok onlarla benim, eli sıkılara sözüm yok.
Yoksullar içindir öğütlerim, ben de sevmişim.
Ben öğüt veriyorum yoğurt değil, yoksullar
İnce eleyip sık dokuyun, kötü sözden sakının.
Katlanın katlanamadığına varlıklının...
Unutmam; kızmış, saçlarını bozmuştum sevdiğimin,
Unutmam, bir bilsen neler geldi başıma o gün.
Bilmiyorum giydiğini yırtmışım, yırtığı
Görmeden bir de değerini ödetmişti bana.
Uslu olun, sakının benim başıma gelenden,
Benim çektiğim yıkımı siz çekmeyin.
Partlarla savaşın, sevdiğinizle bozuşmayın.
Kaynaklar arayın sevgiyi besleyen.
Katlan ince anlayışlı değilse, karşılık
Vermiyorsa sevdiğin, bekle, yavaştan incelir,
Gelir yola, ağır ağır eğilir ağacın dalı,
Yoksa kırarsın biraz sıkı bastırınca..
Kolay geçilir ırmak uyunca suyun akışına,
Geçemezsin akıntıya karşı taş çatlasa..
Yola getirir *Numidia*'nın arslanını, kaplanını
Bile, dayanan, boğa yavaş yavaş alışır
Boyunduruğa, kim vardı *Atalanta*'dan daha dik baş?
Başeğdirdi ona kocasının katlanışı..
Kaçarmış karısının dırdırından *Milanion*
Ormanlara, ağlarmış alın yazısına kara kara,
Buyruğunca taşırmış ağlarını omuzunda.
Okla azgın yaban domuzlarını vururmuş.
Yaralanmış kendi de *Hylas*'ın oklarıyla.

O daha önceden başka bir sevgi okuyla
Vurulmuştu, işin doğrusu budur..
Ben düşürmem seni *Maenalus* ormanlarına,
Elinde kargı, bir de yük al sırtına, demem.
Göğsüne mızraklar saplansın istemem.
Yumuşaklık, tatlılık yoludur benim yolum.
O direttikçe boyun eğ, katlan kazanırsın.
Yap dediği ne varsa yap.
Kınadığını kına, övdüğünü öv, yerdiğini yer.
İnan inandığına, olmazına olmaz, evetine evet, de.
Gülerse gül, ağlarsa ağlamaya koyul,
Uydur ona kendini de, yüzünü de, durma.
Bir de zar atmak isterse kaçır sıranı,
O yenilmesin sen yenil, yenecek bile olsan.
Ona çektirme cezayı aşık oyunu oynarsanız,
Senin elinde kalsın oyun yitiren kemik.
Gene öyle yap satranç oynarsanız,
Onun eline geçsin senin savaşçıların.
Sen tut başına gölgeliğini,
Yol aç ona kalabalık arasından.
Sen yaklaştır basamağı yatağına yatarken.
Sen çıkar, sen giydir güzelim ayaklarını,
Soğuktan donacak olsan bile ısıt
Koynunda onun üşümüş ellerini.
Erkek için utanılır iş sanma bunu,
Süslenirken elinle tut kadına gözgüyü
Karşılığı büyüktür bunun,
Bak devlerle savaşan, omuzlarında taşıdığı
Göklere yükselen *Hercules* bile, yorgunken
Analığı çekinmeden girmiş sepet ören
İonia kızlarının arasına, yün eğirmiş
Onlarla söylenenlere bakılırsa..
Başeğmiş sevdiğinin isteklerine yiğit
Tirynthius, çekemezsin onun çektiklerini..
Söz verir *Forum*'da buluşmak isterse seninle
Geç kalma sakın, dediği saatten erken gel.
Oradan başka yere gönderirse bırak işi,

Koş, takılsın sana yolda el gün yürü boş ver.
Şölenden eve dönerken gene koş yardım et ona.
Gel deyince git, koyul işe bir tutsak gibi..
Seni kırdan kente çağırır gel derse git,
Sevgi sevmez uyuşukluğu, araban yoksa
Yaya düş yola, ne boğucu sıcaklar,
Ne bozuk hava, ne yolları kesen karlar
Engel olmalı sana, bir savaşa benzer sevgi,
Kaçınmak gerek ağır ayak olmaktan.
Bir işe yaramaz vuruşurken, gözetlerken
Korkak, ürkek erler, gece, kış, uzun yürüyüşler,
Çekilmez acılar, sıkıntılar, açlık, susuzluk
Çekeceksin, gün olur gökten sağnaklar boşalır,
Gün olur bum buz kesilmiş toprakta yatmak
Gerekir, yatacaksın, katlanacaksın...
Apollon'un sürülerini güderken *Pherae'li Admetus*
Bir daldanın (1) içinde kalmış uzun boylu.
Senin için utanacak iş mi *Phoebus*'a yakışan?
Bırak büyük gönüllülüğü ey sevilmek isteyen..
Yol yoksa sevdiğine güvenle gidecek,
Kapanmışsa kapılar sım sıkı, çık dama
Dışarıdan, gir içeri, ya da gizliden
Yol et kendine bir pencereden.
Sevinir başına böyle büyük işler açtığını
Görünce, bir ilgi duyar içinde sana karşı.
Leander dayanmış sevdiği kızın özlemine,
Okumuş yüreğini, yüzerek geçmiş denizi.
Çekinme yanaşma kızlara yüz vermekten
Hanımlarının yanındaki durumlarına göre,
Yap tutsakların da gönlünü, sıkılma,
Söyle adlarını da öyle ver selâmını...
Sık onların aşağılık sayılan ellerini,
Utanma, değmez, çağır tutsakları, ucuzundan
Göndermeler ver onlara Roma'nın kurtuluş
Günü bayramlarında yap bunu daha çok.

---

(1) Çam dallarından yapılmış yağmur sığınağı.

Hani hanımların kılığına giren şu Romalı,
Yanaşma kızların galyalıları tuzağa düşürdüğü,
Onların başına yıkım getirdiği gün yap bunu.
İnan bana, kapıcıyı, sevdiğinin yatak odası
Önünde duran tutsağı unutma, yap gönlünü.
Öyle pek yüksek değerli olmasın sunguların.
Az boz olsun, yeterki seçmesini bil iyi.
Kırlar çiçek açtığında, dallar eğildiğinde
Bir sepet gönder çocukla kır ürünüyle dolu.
Komşu kırlardan gönderilmiş olduğunu söyle
Satış yerinden alınmış olsalar bile, sence.
Gönder *Amaryllis*'in sevdiği üzümlerden,
Sevmiyor günümüzün kızları kestaneyi,
Onun sevdiği cevizleri, sevmiyor artık.
Daha çok ardıç kuşlarını, güvercinleri
Çekiyor içleri, sen de bunlarla göster
Sevgilini sevdiğini, unutmadığını.
Ölecek koca karılar için de bunlar alınır,
Oysa yazık oluyor o göndermelere, tuu onlara.
Güzel türküler göndermeni de söyleyim mi?
Gel bana sor, değer vermez güzeller türkülere.
Türküleri över de yüksek değerde göndermelere
Bayılır çoğu, başkadır varlıklı olmanın etkisi.
Beğenirler beni, der, onlarla bir barbar bile.
Gerçek altın çağıdır günümüz, yücelik onunla
Kazanılıyor, sevgi onunla geçiyor ele.
Musa'larla Homeros da gelse dinlemez kovarsın
Eli boş olunca, oldukça azdır okumuş kızlar
Günümüzde, çok bilgili görünmek isterler oysa.
Övülsün onlar gene türkülerle, tatlılık verir,
Güzel sesiyle değerlendirir türküleri okuyan.
Belki gönüllerince güzel bulduklarını çıkar
Bu türküler arasında yavaştan yavaştan
Güzel, yararlı bir iş yapayım dersen
Bırak, daha önce sevdiğin dilesin onu senden.
Salıvermek istersen birini tutsaklarından
Yapmış gibi görün sevdiğinin ağzıyla.

Yok bir tutsak mı salacaksın, cezadan
Kurtaracaksın, sevdiğin dilesin bunu da.
Böyle girersin gözüne, önem verirsin ona.
Ne gider elinden, sözünü tuttuğun anlaşılır.
İnansın elde tutmak istediğin kadın
Ona güzel dediğine, güzelliğine şaştığına.
Öv *Tyrios* dokumaları giydiğinde onları,
Beğen, *Cos* dokuması giyerse onu da öv, sev.
Gerçek altından güzel bul yalancı altınları ,
Takınınca, değerli say, saçbağını öv, sev.
Ne yakışmış sana de, ince gömlek giyince
Yalvar korunsun soğuktan, içim titriyor, de.
Beğen saçlarını kıvır kıvırsa da, ortadan
İkiye ayrılmışsa da, sıcak maşayla mı
Yapmış bu iş sev böyle saçı, kollarını
Oynarken, sesini türkü söylerken övmeye bak.
Üzüldüm de, yerine oturunca, yap gönlünü.
Söyle tadını unutamadığını, yürekten vurulmuş
Gibi, yatağa girdiğiniz ilk gecenin.
Ne denli katı yürekli olsa bir *Medusa* gibi
Yumuşar, gevşer tatlı dille, yakarışlarla.
Özen bezen, ne büyük mutluluklar de kavuşmak
Sana, yüzün uysun sözüne, ayağını denk al,
Yalancı çıkma, yapmacıkla yürür işin.
Bir de vurursa yalanın açığa gider elden
Güven, utanırsın, güzün yılın en güzel,
Kızıl şarapları, bir yol bum buz kesilir,
Bir yol kavrulur ortalık, bozulur elde ayakta
Yaşamanın düzeni, dile sevdiğine sağlıklar,
Allak bullak olur gökler düşerse yatağa.
Allayıp pullamanın günüdür sevdiğini,
Bol bol biçersin sonradan ektiklerini.
Esirgeme elinden geleni yatağa düşende,
Durumu ağırlaşanda, gösterdiğin yakınlıkla
Alırsın gönlünü, ağlar görsün seni, öp onu.
Dökülsün yaşların kurumuş duduklarına,
Yalvar sesli sesli, adaklar ada sağlığına,

Uğurlu düşler gördüğünü söyle bu yolda.
Okusun, üflesin, bir koca karı getirt,
Odasını, yatağını, tütsülesin, koy elini
Onun titreyen eline, tütsü, yumurta sür,
Üfle kükürt dumanlarını, belirtisidir bunlar
Sağlığı yolundaki çabalarının;
Ortak olmuş bu yolla bir çokları ölenin
Bırakılarına, doğru değil aşırı düşkünlük,
İşi çığırından çıkarmak yatağa düşene..
Yemekten kesmek, acı içkiler, sevilmeyen
Nesnelerle onu sağıltmak senin işin değil,
Bırak anlayanlar yapsın onu..
Sanma yararlı olur boyuna koydan çıkarken
Yelkeni şişiren yeller açık denzilerde de.
Başlarken cılızdır sevgi, güçlenir alışmakla.
Sever, okşardın tosunken korktuğun boğayı,
Bir eşkin idi bu gün gölgesinde yattığın ağaç.
Bu çay da çelimsizdi baştan, büyümüş
Akan sularla ırmak olmuş dört bir yandan.
Alışsın sana sevdiğin, alışkanlık güçlüdür.
Kaçınma sıkıntıdan gönlünü çelmek için.
Görsün seni, duysun sesini boyuna.
Gece gündüz görsün yüzünü özlemişse seni
İnancın varsa sevildiğine, bir süre kaç,
Çeksin biraz ayrılığın acısını..
Dinlen, daha çok ürün verir dinlek tarla,
Kuru toprak emer gökten boşalan yağmuru.
Ilımlıydı *Phyllis Demophoon*'a karşı sevgide,
Yanından ayrılmazdı, tutuşmuş yüreği yelken
Açınca denize, *Penelopen* bilirdi bu incelikleri
Yanar yakınırdı yokluğundan *Ulixes*'in...
Kan ağlardı *Laonidas*, *Phylacides*'in ayrılığından.
Öyle uzun boylu ayrılmaya da gelmez, azalır acı,
Yeni sevgiler doğurur uzun süren ayrılıklar..
Menelaus yokken korkmuş *Helena* yalnız yatmaktan
Uyumuş konuğun sıcak koynunda geceleyin.
Koca şaşkın *Menelaus*, nereye gidiyorsun,

Evinde konuğunla baş başa bıraktın karını?
Azgın atmacaya güvenilir mi korkak güvercin?
Dağların kurduna mı bırakıyorsun kuzuyu?
Ne *Helena* suçludur, ne onunla yatan...
Sen yol açtın, kim yapar senin yaptığını,
Yer yaptın ikisinin birleşmesine.
Ne yapsın kadın, kocası yok, konuk ta öyle
Kırdan gelme değil, yalnız yatılmaz,
Korkar, bir de uzun sürmesi var ayrılığın.
Sevmiş *Atreus*'un oğlunu, suçu yok Helena'nın
En yerinde işi yapmış erkekle, kişi olarak..
Ne bir yaban domuzu korkunç olur kudurunca,
Gözlerinden kıvılcımlar saçılan köpekler
Etlerini didik didik ederken,
Ne yavrularını emziren bir arslan,
Ne görmeden üstüne basılan yılan,
Kocasının koynunda oynaşını yakalayan
Gözü dönen, kızan allak bullak olan,
Başı duman atan kadın gibi saldırır kılıçla,
Atar, atılır eline geçenle, benzer *Aonian*
Tanrısının boynuzlarıyla tos vuruşlarına.
Oynaş tutan kocasından öc almak için
Öldürtmüş çocuklarını taş yürekli *Medea*.
İşte böyle bir anadır şu gördüğün kırlangıç,
Bunun belirtisidir göğsündeki kan beneği.
Böyle bozuşur sevginin bağladığı karı koca.
Korkmalı, çekinmeli bundan anlayışlı kocalar.
Bir tek kadına bağlanın demek istemiyorum.
Tanrı korusun, olmaz bir kadınla mutluluk...
Aldatın, yalnız iyi becerin gönül çalmayı,
Karda gez izin görünmesin.
Yakışmaz erkeğe kadına karşı çalımlanma.
Başkasınca tanınacak gönderme verme
Sevdiğine, günlerin de bilinmesin el günce.
Belli bir yerde olmasın buluşmalar.
Göndermeden önce bir göz at yazdıklarına.
Yazılandan çok anlam çıkarır kadın.

Eş oklar atar, eş mızraklarla donanır *Venüs*.
Kadın yapmak ister kendine yapılanı.
Atreusoğlu sözünü tuttukça tutmuş karısı,
O yoldan çıkmış, kadın da baştan...
Duymuş neden kurtaramamış *Chryseis* kızını
Elindeki tutam tutam çiçekle, defneyle.
Duymuş *Briseis* kaçırılınca çekilen acıları,
Bu yüzsüz işin savaşı uzatışını.
Görmüş *Priamus*'un kızını, dün baskın çıkanın
Bugün tutsağı elinde tutsak oluşunu.
Bunları gördükten, duyduktan sonra sevmiş
Thyestes'in oğlunu, almış yatağına, işte
Böyle almış öcünü kocasından *Tyndaros* kızı,
Acı mı acı, öğrenilirse yaptıkların bütün
Gizliliğine karşılık çekinme, doğrula.
Ne yaltaklan, ne boyun eğ uysal ol.
Suçlu çıkar suçlu gibi görünen.
Irın kırın etme, bozma barışı arada,
Çok iş becerir olman gerek yatakta.
Bir çok koca karılar otları salık verir
Bana kalırsa yol açar ağulanmaya, doğru değil.
Katılır birbirine biberle ısırgan çiğitleri,
Sarı şarabın içine, Tanrı kadın da istemez
Aranın açılmasını, hani şu yüce yerde,
Eryxin gölgeliklerinde oturan *Venüs*.
Alcathus'un kurduğu *Pelasg* kentinden
Gelen ak soğan, senin ektiğin kerevizler
Yumurta akı, Hyemettus balı, ucu sivri çam
Kozalaklarından damlayan sakız, al bunları
Eratonun istediği gibi bir büyücü olursun.
Oysa benim arabamı dağdan aşırmam gerek..
Gizle demiştim önceden sana suçlarını...
Karşıt yolu, kötü yönleri açıklayayım:
Bir yeğniklik, gülünç olma değil bu bence..
Gitmez gemi boyuna tek yönlü yelle.
Bir *Trakiann Boreas*'ı, doğunun *Euros*'u
Ile gideriz, *Zephyros*'la, *Natus*'la dolar yelken...

Bak nesoy durmuş arabanın üstünde sürücü,
Bir bırakır, bir çeker eyler azgın atları.
Yaramaz bir takım seven kadınların işine
Çekingen, geniş yürekli olma, ılımlıdırlar
Sevgide, bir başka kadın görmeyince yüz
Çevirirler sevgililerinden, bıkkınlık verir
Bir çoklarına mutluluk içinde yaşamak.
Bilmek kolay değil tatlı günlerin değerini
Gönül uyarınca, söner gider en güçlü ocaklar
Odun koymayınca, örtünür külle korlar.
Biraz kükürt dökünce başlar yalımlanmaya,
Alır eski parlaklığını yeniden.
Sevmede de gevşeklik verir karşılıklı güven,
İğnelemek, kıskandırmak gerek sevgiyi,
Kadın kuşkulanınca ısınır, dirilir yüreği.
Sararır, solar görünce yan çizdiğini.
Ne çok mutludur, kadını yiyip tüketen,
Kendine bağlayan, bulunmaz ondan iyisi.
Ne mutludur kadının sesini, soluğunu kesen,
Sevilen, sesini duyan, sararıp eridiğini gören.
Benim saçımı yolsa kızan bir kadın eliyle,
Benim yüzüm olsa sevgili tırnaklarıyla
Dilim dilim, göz yaşlarıyla ıslanan.
Bana baksa yaşlı, kızgın gözlerle sevdiğim.
Yapamaz sensiz yaşamak istese de gene.
Sorarsan pek uzun sürmez, derim, bu acı,
Bu öfke, bu yakınmalar, dola ak boynuna
Kollarını, göğsüne bastır, kucakla,
Öpücükler kondur ağlarken, okşa onu,
Güldürür bu yolda Venüs ağlayanları bir gün.
Sevinç gelir, öfkeler gider aranızdan...
Kadın kızar köpürür, gözü kanlanır, aldırma,
Kucakla götür yatağa, sevişmenin günüdür.
Bırakılır savutlar, başlar tatlı anlaşmalar.
İnan bana, tatlılığın ocağıdır orası...
Bak güvercinler döğüşür, gagalaşır, sevişir,
Mırıltılar çıkarır, oynaşır okşarlar birbirlerini...

Düzensiz, gelişi güzel bir yığındı evren,
Başlangıçta, ne yıldızlı gök, ne karalar,
Ne denizler birbirinden ayrılmıştı.
Gökler, yerler, yerden çıkan sular iç içe
Girmiş, kaynaşmış bir yumaktı.
Bu biçimsiz yığından ayrılmış, doğmuş
Evrenin kesimleri, ormanları yabanlar,
Gökleri kuşlar kaplamış, yer almış
Akışan sularda balıklar.
Boş kırlarda dolaşıp duruyordu kişi-soyu.
Çok güçlü, dayanıklı yaratılıştaydı kişiler.
Ormanlar ev, otlar besin, yapraklar yataktı.
Çağlarca tanımazdı kimse kimseyi.
Azgın bir sevişme duygusu uyanmış, getirmiş
Bir araya kadınla erkeği, dendiğine göre.
Öğretmensiz öğrenmişler sevişmeyi birbiriyle.
Venüs kendiliğinden göstermiş bu yolu:
Kuş tanır sevip birleşeceği dişiyi,
Suların ortasında bulur balık eşini,
Geyik geyiği arar, yılan yılanla birleşir.
Köpek köpekle görür işini,
Koç koyuna biner, atlar ineğe boğa.
Kıvrık burunlu keçi keçiyi döller,
Onu çeker içi, yarar geçer ırmakları, yanan,
Kızışan kısraklar, birleşmek için koşar,
Gider uzaklarda duran aygırların ardından.
Sen daha onultucu araçlar bul, kadının
Öfkesini gidermek, kendini sevdirmek için.
Ne yararlıdır bilsen *Machaon*'un yaptığı
İçimlikler, sıvılar, yeniden canlar verir
Yıkılıp gidenlere, açar gönüllerini.
Ben böyle çağırırken türkümü birden
Çıkageldi *Apollo*, altın yaldızlı bir kaval
Oynatıp duruyordu parmaklarının arasında.
Defne tutuyordu bir elinde, çevrelemiş
Kutsal saçlarını defneden başlığı,
Bir yalvaç görünümü vardı onda, dediki bana:

Sen ey sevgi öğretmeni, al getir öğrencini
Tapınağıma, bir yazı vardır orada kutlu,
Bilinir bütün yeryüzünce, söylenir.
"Kendini bil" der bütün kişilere..
İş becerir sevgi yolunda kendini bilen.
Kendi gücüyle görür bütün işleri.
Bilsin değerini kime güzellik vermişse doğa.
Kimin ak, ışıl ışıl derisi, göğsü, omuzları
Varsa açık dursun, göstersin kendini boyuna..
Susmasın gittiği yerde tatlı konuşan,
Türkü söylesin sesi güzel olan,
İçmesini bilen içsin, toplantının tadını
Kaçırmasın çenesi düşük, sözü çekilmez
Okumasın yazdıklarını, türkülerinin tadı
Tuzu olmayan bir ozan, bozmasın şöleni.
Böyle kurmuş düzeni *Phoebus*, git yolundan.
Şaşmaz, ölçülü sözler çıkar kutlu ağzından.
Dönüyorum gene eski konuya: kazanır uslu
Uslu seven, öğütlerime tıpatıp uyan.
Güven olmaz ekilen ekinlere karşılık
Tarlanın bol bol ürün vereceğine.
İnanma esen yellerin yelkenlere boyuna
Yardım edeceğine, az güler, çok çeker seven...
Çok acı çekmeyi göze almalı sevenler.
Athos'un tavşanı, *Hybla*'nın arısı çoktur,
Koyu zeytinleri *Pallas* ağacında,
Deniz kıyısında midyeler sayısız,
Sevgide de sonsuz, tükenmez acılar...
Ağuludur sevginin acı veren okları..
Evde yok dedirtir sevdiğini görmeye gitsen,
İnanacaksın, yanıltıyor beni gözlerim,
Diyeceksin, evde olsa da, kapalı bulursun kapıyı
Çağrıldığın geceler bile, katlan, bekle,
Yat çamurlar içinde, belki gelir saygısız
Bir yanaşma, nedir yaptığın kapımızda der.
Gül yüzüne o taş yürekli yanaşmanın, çıkar
Serp kapısına başına sardığın gülleri,

Çağrılırsan girersin, kovulunca gidersin.
Can sıkmaz gönül işlerinde içi duru olan.
Kovmuyor, neden böyle yapıyor demelisin,
Yerli yerinde olmaz boyuna gönül işleri,
Aldırma kadının çıkışmasına, acı sözüne,
Darılma, öp güzelim ayaklarını, sakınma.
Neden uğraşırım bu önemsiz işlerle, daha
Büyük sorunlar üzerinde çalışmalıyım.
Şimdi büyük bir konuyu almışım ele;
Dinleyin işlesin yüreğinize türküm:
Yokuştur, erdeme götürür bu dik yol.
Kolay değil işimiz katlanmalı güçlüklere..
Bir de ortak çıkıverir karşına katlan,
Katlanan kazanır, giyer başarının başlığını..
Başarmış olarak girersin *Juppiter*'in
Yüce tapınağına, inan bana, düşünme,
Öğüt verecek başkasını, sağlamdır sözlerim
Peleas dağının meşesi gibidir öğütlerim, yoktur daha
İyisi öğütlerimden, yoktur daha güzeli..
Katlan kırıştırıyorsa sevdiğin biriyle,
El sürme yazılarına, varsın öylę olsun,
Bırak onu gönlünün uyarınca..
Açık yürekli kocalar kadınları bağlar.
Yoksa yapar yapacağını uyurken kocası,
İçinde yer etmeye görsün kadının bir kez...
Yapamam, göz yumamam sana yap dediklerime.
Nee! sevdiğime birisi kaş göz edecek açıkça,
Ben de katlanayım, çıldırmayayım, öyle mi?
Bir düşün eloğlu onu öpecek, yok yok, olamaz,
Ben dayanamam öpüşmenin böylesine,
Pek yırtıcı kılmış beni bu konuda sevgi..
Çok yıkım görmüşüm bu yanlış işlerden.
Neler gelmiş başıma, yaya kalmış böyleleri.
Bilmemek daha iyi bunları, bilme bırak,
Gizli aldatsın aldatacaksa seni sevdiğin.
Yoksa alır yüzsüzlüğü büsbütün ele..
Ey delikanlı kolla kendini, iyi düşün taşın

Sevgilini seçmede, tuzağa düşürür seni kadın,
Balık avlar bulanık suda, yürütür işini..
Cana can katar sevgi gönüller bir olunca,
Çıkarır tadını alınyazısının sevişenler,
Ayrılmazlar yıkım içinde bile...
Neler olmamış gök yüzünde neler, söylenir,
Mars'la suçüstü yakalanmış *Venüs*..
O korkunç *Mars* baba süklüm püklüm olmuş,
Venüs'ün sevgisi karşısında boyun eğmiş
Sevgiye, korku salan, savaş yöneten yiğit.
Bütün Tanrıçalardan gönlü yumuşak *Venüs*
Gradivus'un yakarışlarına ne duygusuz,
Ne de toyca davrandı...
Ne çok eğlendi, ne alaylar etti kocasının
Eğri bacaklarıyla, demir döven, ocakta
Taş kesilen, çatlak çatlak elleriyle..
Ne de güzel olurdu *Vulcanus*'la eğlenirken
Alım çalım katardı güzelliğine alayları.
Bir de gizlenmeye yeltenmişler tutulunca,
Utanmışlar yaptıklarından boşu boşuna.
Taş yürekli güneş olur mu gizlisi mizlisi?
Göstermiş *Vulcanus*'a karısının yaptıklarını.
İçi kara güneş, sussa, karşılığını beklese
Venüs'ten ne olurdu, yapardı gönlünü,
Neler vermezdi ona neler...
Çeviriverdi çok ince, görünmez bir ağla
Suçluların yatağını, gitmiş gibi göründü
Lemnos'a, o gider gitmez buluşmuş sevgililer.
Çırıl çıplak buldular ağ içinde kendilerini.
Birden çağırmış bütün Tanrıları *Vulcanus*,
Görülecek bir oyun onlara bu.
Güçlükle tutuyordu göz yaşlarını *Venüs*
Alaycıların önünde, ne yüzlerini ne de
Çıplak yerlerinin bir yanını olsun elleriyle
Örtebildiler, gülmüş Tanrılardan biri:
"Ey gidi koca *Mars* bana bırak yerini
Ağır geliyorsa bağlar sana" deyiverdi.

Dayanamamış *Neptunus* yakarışlarına, çözmüş
İkisinin de bağlarını, salıvermiş.
Mars Trakia'ya gitmiş, *Venüs Paphos*'a çekilmiş.
Ne geçti eline ey *Vulcanus*, vurdun gizleri
Açığa da, şimdi açıkça görüyorlar işlerini,
Yok artık utanacak bir yanları...
Unutma bu delice işleri, tut gözünün önünde,
Yoksa başını taşlara çalarsın sonunda.
Başına gelenleri bildiğinden yasak etmiş
Başkalarına tuzak kurmayı *Venüs*, gör...
Bırak artık sen de bunları, tuzak kurma
Sevdiğini sevene, alma gizli yazıları, açma.
Avlanmaktır en iyisi kocalar için, bırak
Tuzağı demirciler yapsın, yalımla suyu
Birleştirenler, bırak onlara yakışır bu..
Gene dönüyorum anlattıklarıma:
Ne yasalarca yasaklanır, ne de iş açar başa.
Eğlenmiyoruz evli kadınlarla da..
Kim açığa vurabilir *Ceres*'in gizlerini,
Kim gösterebilir ellere *Samothrace*'de yapılan
Büyük töreni, büyük bir erdem değil susmak,
Oysa pek ağır bir suçtur gizleriıi söylemek,
Boşuna didinir ağaçtan almak için yemişleri
Boşboğaz *Tantalus*, ocak yakmaya kalkar suda.
Cytherea gizlerim açıklanmasın, demiş.
Bir düşün varamaz onun yanına düşük çeneli.
Örtülmüş, sım sıkı kapanmamış *Venüs*'ün gizleri,
Çalgılarla yaymıyoruz ortalığa gene de.
İçimizde saklanması gereğincedir bu.
Evet aramızda gizli tutılmaları isteniyor.
Venüs bile utanır, örtmek isterdi şurasını
Burasını elleriyle açılmadan örtüleri.
Ancak hayvanlar birleşir ortalıkta,
Utanır görünce kızlar, çevirir başını..
Oysa biz kapalı, bir yatakla görürüz işimizi.
Gizleniriz, örtünürüz utancımızdan.
Pek karanlığı sevmesek bile biraz buğulu

Aydınlığı, yarı karanlığı ararız.
Bizi güneşten, yağmurdan koruyan tuğla
Bulunmadan önce meşeler barınağımız,
Olmuş, oyukları, kovukları seçmişiz
Birleşmek için, bir utanma duygusu varmış
Kişi-soyunun ilkinde bile, sıkılırmış.
Bu gün gece yaptıklarımızı gündüz söyler,
Çekeriz boyuna bu gevezeliğin acısını.
Nerede olursan ol dilini tut, söyleme
Kadınla olan işlerini, onun üstüne bildiğini.
Gösterir kimi parmakla yolda kadını,
Benimle kaldın dün gece sen, derse
Güven olur mu böyle birine, doğru mu bu,
Yanına gelen bir kadının dile düşmesi,
Utanıp sıkılması, kötü duruma gelmesi?
Dahası var: bir takımı yalanlar uydurur,
Yatmış gibi gösterir kendini kadınlarla,
Kötüye çıkarır adını, dile düşürür
Kılına bile dokunamadığı kadını..
Vız gelir kadına böyle dedikodular, yalnız
Çıkar taş yürekli harem ağasının biri
Kapar kapıyı sürgü üstüne sürgü vurur,
Tıkar kadınları içeri, ne işe yarar bu da,
Geçilir mi önüne o aşağılık dedikoduların?
Biz gözümüz gibi saklar, sakınırız sevgimizi,
İn cin duymaz, açmayız gizlerimizi, susarız.
Sakın, vurma kadının yanlışını yüzüne,
Kazanır bu eksiklikleri görmeyen çokları.
Vurmamış bir kez bile yüzüne *Andromeda*'nın
Esmer oluşunu uçan, ayakları kanatlı yiğit.
Biçimsiz gelirdi çoklarına *Andromache*'ın yapısı,
Bir *Hector* söylerdi onu beğendiğini..
Alış, beğenilmez olana da alış...
Gün gün yumuşar katı ne varsa,
Doğarken oldukça ürkektir sevgi,
Aşılanan ağaçta büyüyen eşkine bir bak
İnce bir yel bile koparır, kırar onu.

Bir katılanmaya görsün dayanır ne denli
Güçlü esse de yeller, oynamaz kılı bile.
Sonra donanır olgun yemişlerle ağaç...
Günler siler, götürür gövdenin eksiklerini,
Bir çağ gelir beğenilir; çekilmez ne varsa...
Kaçar boğadan ilkin genç danalar, sonradan
Alışır, gider tiksinmesi, gelir yola...
Yumuşatmak, gidermek gerek güzel sözlerle
Kadının güzel olmayan yönlerini.
Esmer deyin *Illyria* mercimeği gibi karasına,
Benzet gözü şaşıları *Veniis*'e, kızıl saçlıyı
Minerva'ya, ince, uzun boyluyu fidana.
Cana yakın bul iri kıyımlısını,
Güzel deyiver, öv güzel olmayan yanını,
Yaşını sorma, araştırma doğum yılını pek,
Öğrenme hangi *Consul*'un gününde doğduğunu.
Bırak bu sayım işini *Censor* yapsın.
Dökülmüş olsa da gençliğinin çiçekleri,
Gelip çatsa en kötü çağ; güz, bitse yaz,
Görme saçlarına düşen akları,
Ne yaş, ne de bunlar önemli sevilence.
Daha nice ürünler verir tarla işlemesini bil.
Sevin, sevilin gençlik elden gitmeden,
Sessiz gelir yaşlılık, büker belini, sev.
Ya kürek çek açıl denize, ya sapanı al toprağı
Yar evlek evlek, ya takın okları,
Al mızrağı savaş, ya sev, gönül ver güzele..
Bir başka savaştır bu da, neler vermez sana.
Unutma, kadının yaşlısı anlar gönül işinden haa..
Denemeler yetiştirir iş bilenleri.
Süslenir püslenir siler yılların izini
Geçkin kadın, becerir süsü, genç görünür,
Bin bir incelik, güzellik koyar ortaya.
Gönül tadı çıkarmadır onlarca sevişme,
Bir başlayagör oynaşmaya, ne tutkuludur
Anlarsın, birlikte çıkarır sevişmenin tadını,
Birlikte boşalır erkek de, kadın da.

Ben de sevmem sarmaş dolaş olmayı,
Yürek oynatmayı, birlikte gelmezse bel.
Çocuk sevişmesi bu, açmaz benim içimi.
Tiksinirim sevişirken armağan verir gibi
Davranan, bunu bir görev sayan, üstten bakan
Kadından, istemem tadı duygusu görev kokanı..
Kadın için görev değil bu bence, yaşamadır.
Deli eder beni ezdikçe kadın iniltileri,
Binince, sıkınca, sıkıştırınca yalvarışları.
Bayılırım severken bakmaya kadının, dönen,
Dolunan gözlerine doyasıya.
Biterim sokuldukça kendini vermeyişine, birden...
Vermez tadın iyisini doğa ergenlik çağlarında,
Yedi yaşından sonra başlar olgunlaşmaya
Sevme, sevişme, birleşme duyguları.
Varsın yeni çekilmiş içkiler içsin evlenenler,
Ben eskisini severim, *Consul*'ler çağından kalma.
Kolay kolay bükülmez, kırılmaz eski çınar,
Batar çıplak ayaklara yeni biçilen çayır.
Tutar mı *Helena*'nın yerini *Hermione*,
Anasından güzel denir mi *Gorge*'ye?
Katlanan kazanır kadınla sevişmede
Sonunda çıkarır tadını bol bol, güzelce.
Bak, işinin eridir yatak birleşenleri sarmada.
Kapa odanın kapısını, dışarda kal ey *Musa*
Sensiz de bilirler güzel konuşmasını.
Boş durmasın sol elin iki gönül bir olunca
Yatakta, çok iş becerir parmaklar, yerinde,
Sevişme, birleşme diye can attırır kadına
Gizliden gizliye parmak uçları.
Böyle başlamış sevişmeye *Andromache* ile
Yiğitler yiğiti *Hector*,
Yalınız savaşta göstermedi, işbilir olduğunu.
Böyle yapmış büyük *Achilleus* da tutsak,
Lyrnesos'lu *Briseis*'e, savaş dönüşünde
Yorgun argın yumuşak yatağa düştüğünde, demiş:
Dokunur musun bu ellere *Briseis* gelsem yanına,

Phyrigiah'nın kanıyla bulanan bu ellere?
Acımak, üzülmek bilmezsin, sevinirsin,
O güzel boyunu posunu okşayan,
Başarılar kazanan ellerden,
İnan bana, ivmekle tadı çıkmaz sevginin,
Yok yok, adım adım suyunca suyunca olur.
Bir yol çıkar tadını, okşa kadını inceden,
Uyansın, dişilik damarı kabarsın, bırak
Düşünme artık karşı koyar, utanır, diye.
Görürsün ışıl ışıl yanar, dolunan gözler
Suların üzerinde yansıyan güneş ışınlarınca.
İnler, sarılır, ısırır, acıtır, bırakmaz seni,
İniltiler, tatlı sözler dökülür ağzından.
Sevişmede ne sen aşırı git, geç kadını,
Ne de kadın bastırsın, üstün gelsin sana.
Başbaşa varmak gerek amaca, böyle çıkar tadı.
Bir erkek alta düşer, bir kadın
Doyum olmaz tadına bunun.
Bir ikinci koşu başlar burada, sevişmede;
Sürdüreyim dersen işin tadını kaçırma
Yenile, şıpşak bir daha yapıver yaptığını.
Korkulur bir yanı yoksa durmanın çekinme,
Sarıl bindiğin atın koşumlarına dörtnala sür.
Bitmiş burada yazım: sevimli gençler gelin
Bana hurma dalları getirin, başlık yapın
Güzel kokulu mersinlerden başıma koyun.
Sayrıları sağıltan öğretiyi kuran *Podalirius*,
Mızrak atışta, yiğitlikte *Aeacides*,
İyi düşüncede *Nestor*, biliciler başı *Calchas*,
Ok atışında *Telamonoğlu*, savaş arabası sürmede
Automedon neyse ben de oyum gönül işlerinde.
Ululayın, yalvaç görün beni sevenler, övün,
Övündürün, söyleyin türkülerimi, yayın,
Duyulsun adım bütün yeryüzünde.
Savutlar verdim size, vermişti hani onları
Vulcanus da *Achilleus*'a,
Benim verdiklerimle başarılar kazanın, yenin,

Verdiğim mızrakla bir *Amazon*'u alt eden kimse
Yazsın ele geçirdiğinin üstüne:
Ovidius Naso'dur öğretmenimiz...
Bakın güzel kadınlar sarmış çevremi,
Bir öğrenecekleri var benden, ey kadınlar
Sizin için olacak gelecek yazılarım, sizin...

KADINLARA ÖĞÜTLER

Mızraklar vermişim *Danaos*'lara; savaşsınlar
Amazon'larla korkusuz, *Penthesilea*'nın ulusu.
Denktir iki yanın da gücü bu savaşta.
Üstün gelir kimin elinden tutarsa *Dione*,
Kime yardım ederse bütün evreni dolaşan
Kanatlı çocuğu, oysa doğru değildir savaşması
Oklarla donanmışların eli boş kadınlarla.
Utanç verir erkeklere böyle üstünlük.
Çıkar biri derse bana: doğru değil yaptığın,
Ağu veriyorsun yılanlara, azgın kurda
Bırakıyorsun kuzuyu, olmaz böyle iş.
Ya, yerinde mi bir kaçının suçunu tümüne yükleme?
Ancak kendi suçunun karşılığını görmeli kadın.
Nelere katlanmış genç *Atreus*, *Helena* için,
Yüklenmiş kız kardeşinin suçunu, neler çekmiş.
Sürülmüş *Styx*'e atlarıyla, görmüş göreceğini
Oicleus oğlu, *Talaion* kızı *Eriphyla* yüzünden,
Oysa bir de görün *Penelope*'yi, beklemiş durmuş
On yıl ülke ülke dolaşan, on yıl savaşan kocasını.
Kıymış tatlı canına *Phylacides*'in kızı,
Girmiş kara toprağa kocasının ardından.
Can vermiş *Admetus*'un yoluna karısı *Alcestis*.
Şimdi kocası yaşıyor ölen karısı yerine.
Al beni de *Papaneus*, bir yanalım, karışsın
Küllerimiz, böyle söylemiş atmış kendini

Yanan odunların içine *İphis*'in kızı..
Bir kadının adını taşır erdem denen *Ares*.
En yakışanı budur kadın soyuna, şaşılmasın.
Böyle yücelere değildir öğütlerim.
Küçük yelkenle yürür yel esince gemiciğim.
Benden sevişme öğrenilir, saçmalık değil.
Öğretim, en güzel sevilme yoludur kadın için.
Kurtulamaz sevgi okundan, yalımından kadın,
Beceremez bunu, az işler erkeğe sevgi okları,
Öyle görünüyor, erkek aldatır, güzel kadın değil.
Anlarsın pek azı suç işler bu türden, bir düşün.
Iosan aldatmış ana olunca *Medea*'yı bırakmış,
Bir başka kadın almiş yatağına..
Sen suçlusun *Theseus*, yem olmuşsa *Ariadna*,
Bıraktın, gittin onu bilinmez yerlerde.
Sor soruştur, neden *Phyllis* inmiş deniz kıyısına
Dokuz kez, dağlar taşlar ağlamış ona..
Arı yürekli geçinen bir konuk yüzünden
Kılıçla kıymış canına *Elissa*, gencecik.
Nedendir yıkımınız sevenler, söyleyim,
Bilmiyorsunuz yolunu sevmenin, sevilmenin,
Sevgiyi soysuzlaştıranı, bilmiyorsunuz.
Evet, gene bilmiyecektiler *Cytherea* Tanrıçası
Gelip karşıma sevgiyi öğret, demese bana.
O gün ne yapar bu zavallı, acınır kadınlar,
Oklarla donanmış erkeklerin önünde,
Eli kolu bağlı, sordu benden bunları.
Pek becerikli kıldın erkekleri iki yazınla,
Artık yetiştir, dedi, bu alanda kadınları da.
İlkin yergiler yağdırmış durmuş bir ozan
Therapnae'nin kavalı üstüne, sonra övmüş onu.
İyi bilirim seni, incitme, sakın kadınları.
İyi düşünceler beslerler sana yaşadıkça,
Görürsün, bunları söyledi, sonra başlığından
Bir mersin yaprağı, bir de çiğit verdi bana.
Anladım Tanrıça'nın katındayım alırken onları.
Pırıl pırıl ışıdı gökler, kurtulmuş sandım

Yüreğim bir ağırlıktan, dinleyin sözlerimi,
Yazma gücü vermiş Tanrıça, genç kadınlar:
Töreye uygun, yüz kızartmaz sözlerdir bunlar.
Düşünün bugünden gelecek yaşlılığı,
Boşuna geçmez, yitmez günleriniz..
Sevin, sevilin, esenlenin gençliğinizde,
Eğlenin, sularca yıllar akıp gidiyor..
Dönmez bir daha geri akan, giden sular,
Geri gelmez geçen günler, yaşantılar, gelmez.
Bilin değerini gençliğin, bulunmaz bir daha.
Tutmaz gidenin yerini gelen, aratır gün gün.
Ne güzeldi gördüğüm kuru, yapraksız ağaç,
Bir gün başlık yapmıştım bu dikenli daldan...
Gün gelir kapanır kapılar sevenlere,
Kocalır, acılar içinde kalırsın bumbuz
Gecelerini yapayalnız geçirir, döğünürsün.
Kırmaz kapını delikanlılar geceleyin,
Serpili güller bulamazsın eşiğinde gündüzün.
Yazık, kırışıklar yüzünde gözünde, ne erken,
Ne allığı, ne tatlı parıltısı kalır dudağının.
Ak düşer saçına, gençken de vardı der, andiçersin.
Bakarsın birden ağarıvermiş bütün saçların..
Yılan gömlek değiştirende gençleşir sanılır
Geyik boynuzları düşende, oysa nerde,
Geri veren yok yılların bizden aldığını.
Solar, düşer gününde koparılmayan çiçek.
Çocuk doğurmakla yıpranır, kısalır gençlik,
Çok işlenen, ürün veren tarla da yorulur ya.
Utanılır iş değil *Luna* için sevişmek *Latmus*'da
Endymion'la, göz alıcı bir başarı sayılmaz
Ey *Cephalos* senin için *Aurora*.
Bir yana bırakalım *Venüs*'ün sevdiği *Adonis*'i,
Peki nerden getirmiş *Harmonia* ile *Aeneas*'ı?
Ölümlü kadınlar bakın Tanrıçaların yaptığına
Yüz çevirmeyin erkeklerden, verin istediklerini.
Neyiniz eksilir, aldatılsanız bile onlarca?
Ne alır götürür sizden bin kez

Yapsalar bunu, neyiniz azalır, biter?
Kıvılcımlar çıkarır taştan çelik, taş yarılır,
Çelik ışıldar gene kalır nesi varsa.
Işıldak ışıldağı tutuşturur ışığı eksilir mi?
Kim ister denizde ışlanmayı, kaçınır kurumadan?
Hangi erkek der: bana gerekmez kadın?
Bilir mi tadını bu içkiden içmeyen, söyle?
Korkma, iş açmaz başına öğütlerim,
Dokunmaz sözlerim güzelliğinize, yıkmaz sizi.
Büyük yelkenler gerek engine açılmada,
İnceden esen yellerle çıkılır koydan.
Sevgiden başlayacağım ilkin, bir asmalık
Daha verimli olur iyi bakılırsa,
İyi ekin verir güzel işlenen tarla.
Tanrı vergisidir güzel bir yüz, övünebilen
Kaç kadın vardır bununla, dersin?
Yoksundur çoğu bu tanrılık veriden.
Bakılan yüz güzelleşir, bozulur bakımsızı
İda'nın Tanrıçasına benzese bile..
Aldırmazmış güzelliğe eski çağın kadını,
Kocanın kaba sabalığından bu.
Kalın giysiler kuşanırdı *Andromache*,
Şaşılmasın, kaba bir er değil miydi kocası da?
Neden süslensin püslensin *Aias*'ın karısı
Yedi öküz derisi giyen kocaya mı beğenilecek?
Eskiden alımlı çalımlı değilmiş giyim kuşam,
Altın çağıdır Roma'nın, varlıklıdır, egemendir
Yeryüzünün, neyken ne oldu *Capitol*, baksana..
Bir düşün başka bir *Juppiter*'in olduğunu da,
Yüce bir yapıdır, içindeki kurultaya yakışan,
Oysa samandan yapılmıştı *Tatius* çağında.
Phoebus'un, paşaların ünüyle pırıl pırıl
Olan bu konağın yeri, eski *Palatin* tepesi
Otlağından başka neydi araba çeken öküzlerin?
Başkaları çeksin özlemini geçen yılların,
Övünç duyar, bu çağda doğmakla kıvanırım ben.
Topraktan altın çıkarıldığından değil,

Uzak kıyılardan inci getirildiğinden değil,
Kentte yapılan yapılara taşınan mermerler
Yüzünden alçalan dağlar için değil,
Denizlerin koyu, mavi taşmasını önleyen
Kocaman dalgakıranlar yüzünden değil,
Süslenmenin, yaşamanın, günü gün etmenin
Değerini bildiğinden, atalardan kalan
Kabalıktan kurtulma çağı oluşundan
Severim çağımızı, inciler takınmayın
Kulaklarınıza, değeri yüksek soydan çok
Dolaşmayın yağız hintlilerin topladığı
İncilerle süslenip püslenip, dolaşmayın
Tepeden tırnağa altın işlemeler giyerek,
Kaçınırız sizden çokluk biz erkekler.
Arı duru olmayı severiz, dağınık olmasın
Saçlarınız yeter, bozar iyi yapılmamış saç
Güzelliği, ne de olsa bozar.
Bir tek yolu yoktur ya saç yapmanın,
Kadın bakmalı gözgüye, seçmeli en yakışanını.
Ortadan ayırsın saçını uzun yüzlüler,
Atsın iki yana, onlara böylesi gider.
Böyleydi *Laodamia*'nın saç yapısı da.
Tepenin üstünde top olsun saçı yuvarlak
Yüzlülerin, kulaklar açıkta kalsın biraz,
En uygunu budur onlar için.
Büklüm büklüm omuzlara dökmek de var saçı..
Böyle yapardı *Phoebus* kaval çalarken,
Yumak yaparmış arkasında saçlarını *Diana*
Bir başka biçim de budur saç düzeltmede.
Avlanırken, yaban vururken yaparmış bunu.
Büklüm büklüm saç yaraşır bir takım başlara.
Cyllene kaplumbağası gibi yassı saç yakışır
Bir takımına, yumak yumak olanı değil..
Kıvrım kıvrım dalgaları andıranı yakışır.
Bir getir göz önüne *Hybla*'nın bal arılarını,
Alpın yabanlarını, sayısızdır onlar gibi
Saç yapış biçimleri de, türleri de,

Gün gün çıkar bir yenisi katılır eskisine.
Sevilir ovarılmamış saçın kimi, dünden kalmış
Sanılır, az önce yapılmış oysa, bozuk düzen.
Olasıyadır bu işler biraz da, böyle görmüş
Aldığı ilde *İole*'nin saçlarını *Aloeus*,
İşte budur benim sevdiğim, demiş..
Böyleydi *Satyr*'ler içinde bırakılan *Ariadna*'nın
Saçları, *Bacchus* bulmuş onu almış arabasına
"Hoy hoy!" çığlıkları arasında..
Süsler sizi doğa, araçlar verir onarmak için
Gün gün tükenen güzelliklerinizi, bilseniz.
Erkekler öyle miyiz ya, döker saçlarımızı yıllar
Boreas'ın ağaç yapraklarını döküşünce..
Kadın giderir aklığını *Germania* otuyla,
Daha güzel, yapmacık bir boya verir saçlarına..
Daha sık, daha güzel saçlar satın alırlar,
Altın verir onarırlar dökülen saçlarını..
Gördüm *Hercules*'in, *Musa*'ların gözü önünde
Sakınmadan satın alınışını saçların açıkça.
Ne diyeyim kadın giyim kuşamı üstüne?
Ne altın işlemeli dokumalardan söz açarım
Ne iki kez al *Tyr* boyasına batmış yünlülerden,
Bugün çok ucuz, güzel dokumalar dururken
Anlamam bütün varlığın sırta verilişinden..
İşte demir özü, bulutsuz gök ışıl ışıl boyalı
Yağmur getirmeyince ılık güney yelleri..
İşte sana *Phrixus* ile *Hellen*'in kaçarken
İon'un tuzağından büründüğü boya, söylemiştim.
İşte sulara özenen, suyun adını alan
Nympha'ların güvendiği, büründüğü boya..
Safrana benzer, *Aurora*'nın atları koşarken
Gün açımında büründüğü söylenen boya..
Biri *Paphos* mersinlerini andırır bunların
Biri *Amethystos*'un erguvan boyası taşını,
Kimi de ak gülleri, *Trakya* turnalarını...
Ne *Amaryllis*'in kestane yeşili, ne badem boyası
Yabana atılır, balmumu bile ad olmuş dokumalara...

Bir gelmeye görsün yazbaşı, toprak ana
Ne boyalar döker ortaya türlü türlü,
Bitsin uyuşuk kara kış, dallar tomursun da gör...
Verirsin istediğin boyayı yün dokumalara
Seçmeye bak sen,
Gitmez değme kadına değme boya,
Kara yağızlara aklar yaraşır,
İyi gider *Briseis*'e karalar,
Kara boyalı giyeleri vardı kaçırıldığında.
Aklar giyerdi *Cepheis*, yağıza ak gittiğinden.
Ne yakışmıştı ona aklar *Seriphos*'a varınca.
Bir konuyu daha açıklayayım burada:
Teke gibi kokmasın koltuk altlarınız pis pis,
Kıl olmasın bacaklarınızda diken diken,
Ne Kafkasyanın yontulmamış kızlarına,
Ne de *Mysis*'in *Caicus* çayından içenedir sözüm.
Yeri değilse de söyleyim gene: bozulmasın,
Kararmasın dişleriniz, iyi bakın onlara.
Yıkar mısın ağzını gün açınca arı sularla?
Bilirsin arınmanın, al al olmanın, pırıl pırıl
Parlamanın, kaşın yoksa yapmanın yolunu,
Yanaktan kırışık gidermeyi, gençleşmeyi bilirsin.
Utanma oğ gözlerini, ince kömürle, ışıl ışıl olsun,
Cydmus kıyısında biten safranla yıka, parlasın.
Bir yazı yazmışım güzelliğiniz üstüne, bu yollu.
Büyük emekler vermişim bu ufak yazıya,
Göstermişim göçen güzellikleri onarma yolunu.
Yararlıdır size öğütlerim, yazılarım,
Yardım eder size, eksik olmasın masanızdan.
Onda bulur güzelleşme yolunu seven, sevilen.
Dolaşmasın kullandığınız kaplar ortada,
Görmesin sevdiğiniz erkek, gizleyin..
Kim iğrenmez görünce ılık ılık aktığını
Yüzünüze sürülen yağların göğsünüzden?
Kim tiksinmez *Osyp*'ten, Atina'dan da gönderilse,
Kim iğrenmez arınmamış kuyruk yağından?
Sakının birinin yanında yağ sürünmekten..

Diş yıkamak, parlatmaktan, beğenilmez bunlar,
Çoğaltır gerçi güzelliği, iğrenti verir sevilen
Birçok nesneler yapılırken, ...
Myro'nun göz kamaştıran ünlü heykelleri
Birer kaya yığınıydı yapılmadan önce..
Eritmek gerekir altını yüzük yaparken,
Bu güzel giyekler kirli yapağıydı eskiden.
Bir yığın taştı ıslak saçlarının
Suyunu sıkan, çıplak Venus, şu ünlü yapıt... (1)
Yatıyor sanalım sizi süslenirken, görmiyelim
Bitsin işiniz, eksiğiniz öyle geçin karşımıza.
Gerekli mi neden kar gibi olduğunu bilmem?
Kapa odanın kapısını, çıkma karşıma eksik,
Bilmiyelim birçok işlerinizi, soğuruz
Sizden yerli yerinde, derli toplu olmazsanız.
Bir bak tiyatronun üstünde ışıldayan süslere,
Donatışlara, ağaca işlenmiş yaldız onlar gerçi.
Süslenin püslenin erkek olmıyan bir yerde.
Elin günün önünde, toplulukta sakının bundan.
Kaçınma, sevdiğinin önünde tara saçını,
İstemem, varsın dağılsın, dökülsün omzundan.
Kızma, tadını kaçırma saçların yapılırken,
Kalkışma ikide bir yapılan saçını bozmaya..
Korkmasın senden saçlarını yapan, kızma,
Yırtarsın yüzünü tırnaklarınla, iğne batar
Koluna, kaçar baş yapan kız hanımından, böyle.
Bulaşır saçına gözyaşı, iğnenin çıkardığı kan.
Gözcü diksin oda kapısına saçı güzel olmayan,
Bizden iyilerin yanında ovarsın saçlarını (2).
Bir gün görmeye gitmiştim kızın birini, birden
Geldiğimi bildirince, şaşırmış yanlış
Geçirmiş başına takma saçını, evlerden dışarı,
Part kızlarının başına gelsin bu gülünç iş...

---

(1) Venüs'ün bu heykeli günümüze değin kalmamıştır.

(2) Bizden iyiler : Lâtince, Bona Dea karşılığı olarak kullandık, Anadoluda gizli güçlere, cinlere adlarını anmadan böyle denir.

Ne denli acıysa bir koyunu elsiz ayaksız,
Bir ovayı solmuş, ağacı yapraksız görmek
Onun gibidir bir başın saçsızı da, acıdır.
Ne *Semele* içindir öğütlerim, ne *Leda*,
Ne boğanın yalandan kaçırdığı *Sidonia*,
Ne troyalının uyarınca kaçırdığı
Menelaus'un karısı *Helena* için..
Güzelle güzel olmıyanların bulunduğu toplum
İçindir bütün öğütlerim, çoktur güzel olmıyanlar
Güzellere sözüm yok, boş versinler öğütlerime.
Bir varlık, öğrenimsiz kazanılmış güctür güzellik...
Yan gelir gemici durgun olunca deniz,
Bir de allak bullak olmaya görsün bırakmaz
Elden yönetimi, azdır eksiksiz güzel, örtmek
Gerek güzel olmayan yönleri, gövdenin
Eksiklerini, yap elden geleni bu konuda..
Otur, ayakta görünme boyun pek kısa ise.
Yatıp uzanmaktan iyisi yoktur senin için,
Pek belli olmaz uzanınca boyun,
Gösterme, bir de örtü çek ayaklarına..
Uzasın omuzlarından ayaklarına değin kıvrım
Kıvrım örtüler uzun boyluların, bir başka
Güzellik verir onlara, biraz allık kullan
Yüzün uçuk uçuksa, yok yağızsan çok,
Pharos balığı yağından sür sürüştür.
Gizli kalsın ayakkabıda biçimsiz ayak...
Bağsız görünmesin ince bacaklar.
İnce yastıklar takın dik dik görünür
Omuzların, sakın konuşurken elini kolunu
Oynatmaktan, parmakların tok, tırnakların
Kalınsa, ağzın kötü kokarsa konuşma aç acına,
Uzak dur gerekince konuştuğun erkekten..
Kararmış, uzun, biçimsizce dişlerin
Sakın elden geldikçe gülmekten.
Kendiliğinden öğrenmeli kız gülmeyi,
Bir yakışmadır, süstür gülmesini bilmek.
Gülerken çok açma ağzını, çukurlar açılsın

İki yanağında öylesine gül, görünmesin
Diş etleri, örtsün dudakların dişlerini,
Sesli gülüşlerle sallama böğürlerini.
Tatlı olsun, kulak okşasın, çınlasın gülüşün.
Sevilmez yüz buruşturan, cırlak ses çıkaran,
Ağzı bozuk bir kadın, güzel gülmeyi de,
Ağlamayı da kadınlar iyi bilir sanırım.
Bir sıpanın değirmende anırmasına benzer
İğrenç, çatlak sesler çıkaran, kulak yırtan
Bir gülüş; öğrensin güzel ağlamayı kadınlar,
Nerelere girmemiş bu güzellik öğretisi?
Kadınlar gönülleri çekince bağrışır, ağlar.
Peltek peltek konuşur bir takımları,
Evirir çevirir dillerini bile bile yaparlar
Yakışır kendilerine bu yarıbuçuk konuşmalar,
Yoksa az çok becerirler güzel konuşmayı hani.
Bilmeli bütün kadınlar kendine yakışanı:
Boyuna posuna uygun gelsin kadının yürüyüşü,
Sakınsın, yakışmayan, çalımını bozandan.
Bu yolla ister kazanır ister kaçırırsın
Seni anlamıyan erkekleri.....
Kadın var oynatır kalçalarını, çalkanır,
Dalgalanır, havalanır etekleri, kadın var
Ağır satar kendini, ağır atar adımını.
Çok biçimsiz yürür kimi, *Umbria* kadını gibi.
Büyük atar adımını, şişer damar, iğrenç olur,
Bırakmak olmaz ölçüyü bu konuda da..
Bakarsın köylüce yürür kadının biri,
Ötekinin üstten bakar olur gidişi..
Sol omuzdan dökülen giysilerin açık olsun
Bileğe değin uzayan bölümü, göz alır,
Yaraşır ak kadınlara bu, öpmek gelir içimden
Böyle kar gibi omuzları görünce.
Sirenler, tatlı türkülerle gemileri alıkoyan
Güzel deniz Sirenleri, az kalsın koparıp
Bağları atacaktı kendini denize *Sisyphus*
Sesi duyunca mumla tıkamış kulaklarını

Arkadaşları, işte böyle güzel söylenmeli
Bir türkü öğrensin öyle çığırmayı kızlar.
Güzel ses yapar güzel yüzün yapamadığını.
Birçok türküler var tiyatrolarda söylenir
İster bunları çığırın, ister Nil kıyılarından
Gelenleri, kendini sevdirmek dileyen kadın
Sağ elinde kaval, sol elinde kitar tutmalı,
Edemez bunlarsız, benim öğütlerim de budur.
Yabanlar, kayalar oynarmış yerinden *Rodop*'ta
Kaval çalagörünce *Orpheus*, böyle getirmiş dize
Öcünü almak için anasına yapılanların *Amphion*
Türkü çığırınca taşlar gelir yığılır üstüste
Duvar olurmuş, dilsiz balıklar oynamış
Dile gelmiş *Arion* kavalla türküler yakınca.
Öğrenin siz de bu çalgıları çalmayı,
Tatlı sesler çıkarın çalgının tellerinden.
Belleyin *Callimachus*'un, *Coslu* ozanın türkülerini.
Okuyun *Teoslu*, şarapsever kocamanınkileri de.
Sapho'nun türkülerini öğrenin var mı onlardan
Daha tatlısı, *Geta* oyunlarında babanın
Gönlünü yerinden oynatanı, var mıdır?
Okuyabilirsin *Propertius*'un güzel türkülerini,
Unutma *Gallus*'un, *Tibullus*'un ağıtlarını,
Varro'nun altın gibi parlayan *Ulies*'e
Yazdıklarını okuyun, belleyin.
Eskiden ne acı günler geçirmişti onunla
Phrixus'un kız kardeşi, belleyin
Roma'yı kuran *Aeneas* için yazılanları
Yoktur ondan ünlüsü *Latium*'da, doğrusu.
Kimbilir bir gün gelir yazılır benim de
Adım onların arasına,
Silemez onu *Lethe*'nin suları, unutulmam.
Gün olur çıkar okuyucularımdan biri,
Okuyun bizim öğretmenin türkülerini, bakın der:
Ne güzel öğütler veriyor erkeğe de, kadına da,
Seçin "*AMORES*" adlı üç yazısından bir yer,

Tatlı, içli bir sesle okuyun, ya da "*Epistula*" (1)
Dediği yazılarını sesli, yürekten okuyun.
Bir öğütüm daha var, budur dileği *Phoebus*'un da,
Şarap Tanrısı *Bacchus*'un da, ozanları koruyan
Musa'ların da: bilmeniz gerek oynamasını
Ey kadınlar, ne vardır içkiden sonra
Kol açıp oynamak, salınıp dönmekten güzel?
Bilirsin nice sevildiğini tiyatrolarda
Güzel oyunlar çıkaran, kıvrak oynayışlarla
Becerikli, tatlı işler gören oyuncuların..
Çekiniyorum sözü uzatmaktan, bilin gene de
Aşık oyunlarını, zar atmayı, becerin.
Göstermeli oyuncu kendini zar atarken
İyi bir sayının gelmesi için, işbecerir
Olmak gerek iyi zar atıp üstün çıkmada.
Anlayışlı olmalı satranç oyunlarında da.
Karşı koyamaz iki ere bir er, bırakır
Savaşı yardımsız kalan çokluk, kaçar.
Bir oyun daha var satrançtan başka:
Bir ağ üzerinde yeğnik bir top, atılan
Toptan başkasına dokunmadan oynamayı
Gerektirir, öğrenmeli onu da, bellemeli.
Bundan ayrı bir oyun daha vardır:
Yılın ayları sayısınca bölümlere ayrılmış,
Bir dizide kuyucuklar bulunur, fildişinden
Yuvarlak tutar elinde oyuncular üç tek,
Atar birden kuyucuklara karşı oyuncudan önce..
Yaya kalır sevgide öteki oyunları bilmeyen.
Çokluk oyunlarla doğar, beslenir sevgiler.
Yalınız oynamak değildir iş becermek
Anlayışla yenmek en iyisi karşındakini.
Önemsemeyiz bunu, tutmayız kendimizi çokluk,
Açığa vururuz içimizi, bağırır, kızarız,
Azıtırız işi yenileceğiz diye, çekişiriz,
Döğüşe başlarız, karışır ortalık,

---

(1) Ovidius'un başka iki yazısının adı..

Alır yürür bağırmalar, çağırmalar.
Tanrılara sığınır kızan köpüren kim varsa,
Gider oyunun tadı tuzu, ne güven, ne istek kalır.
Yanaklarından yaşlar boşalanı da görmüşüm..
Sizden uzak kılsın *Juppiter* böyle işleri,
Kötülükleri, bütün çabası erkeğe beğenilmek
Olan kadınlar, uygundur soyunuza söylediklerim,
Size yaraşır bu oyunlar, ağır güç olanları
Erkeklerin işidir ancak, size gelmez..
Uygun düşmez kadınlara kılıç, binicilik
Gibi çeviklik, atılganlık isteyenler..
Ne savaş oyunları, ne buz kesilmiş *Virgo*'nun
Tuscus ırmağında yüzme yarışları gelir size..
Yaraşır size *Pompeius*'un gölgeliklerinde gezinme
Yalımlar saçarken koşulmuş atlarıyla *Virgo*
Göğün doruğunda yürüyün *Phoebus*'un yüce
Tapınağına doğru, o batırmış *Actium*
Savaşında Mısır donanmasını.
Gidin görün kız kardeşi, karısı, enişteşince
Augustus adına dikilen başı donanma
İşlemeli anıtı, *Memphis* ineğine sunulan,
Kokulu yağlar yakılan sunakları görün.
Gidin boy göstermek için üç tiyatromuza.
Gidin sıcak kanlara bulanan *Arena*'ya,
Görün savaş arabalarının kıvılcımlar
Saçarak geçtiği yeri, görünün...
Görünmeyen bilinmez, bilinmeyen özlenmez..
Neye yarar görünüp sevilmeyen bir güzel,
Ne çıkar onun güzelliğinden.....
İster *Thamyras*'tan, *ister Amoebeus*'tan daha
Güzel türkü söyle, bal damlasın isterse
Çalgından ne çıkar dinleyen olmayınca..
Çizmeseydi *Venüs*'ün resmini *Cous'lu Apelles*,
Denizde, suların altında gizli kalırdı bugün.
Ünden başka ne aramış kutlu ozanlar bile?
Tatlı, ünlü bir yaşayış için bütün emeklerimiz,
Ozansız edemezdi Tanrılar, hanlar bile eskiden..

Büyük armağanlar sunulurdu oyunlarda
Türkü okuyan, şiir söyleyenlere, ...
Kutlu sayılır, saygılarla, sevgilerle
Anılırdı büyük ozanların adı önceleri..
Calabria dağlarında doğan ozan *Ennius* (1)
Ölünce büyük *Scipio*'nun yanında gömüldü
Kendisine duyulan saygı yüzünden..
Ne yazık değer verilmez ozanlara günümüzde
Musaların bastırdığı geceler başı boşluk
Sayılıyor ozanlar için, bir bak bakalım
Kim bilecekti *Homeros*'u ölmez *İlias*'ı yazmasa?
Kim tanırdı *Danais*'i kapanıp kalsa boyuna,
Yattığı kulede yaşlanıp gitmeyi beklese?
Ey güzel kızlar gezin, dolaşın yararlanın,
Kapanıp kalmayın evde, görünün kapı önlerinde.
Bir koyun avlamak için saldırır kurt sürüye,
Süzülür *Juppiter*'in kartalı sürü sürü kuşa..
Görünmeli bir kadın topluma bu yüzden,
Bu yolla beğenir, sever kaçırır onu biri.
Beğendirmeye çalışın kendinizi nerede olsa,
Yararlanın bütün durumlardan, böyle çelinir
Başkalarının gönlü, böyle avlanır.
Geçer ele elverişli bir durum nerede olsa,
Yeter ki kurulmuş olsun balık için olta.
Çokluk boşuna dolaşır av köpekleri dağlarda,
Umulmadık gün düşer kovalanan geyik tuzağa.
Başka ne umabilirdi kayalara bağlı *Andromeda*
Gelip geçen birine beğenilmek için ağlarken?
İkinci bir koca bulmanın yolu açılır
Dul kadınlara, bilirler bunu saç baş
Dağınık ağlarlar ölü gömme törenlerinde..
Sakının kendini beğenmiş, saçları derli toplu
Güzelliğiyle böbürlenen, yalabık erkeklerden.
Daha binlerce kadına döker sana döktüğü
Tatlı dilleri bunlar, geçicidir sevgileri.

---

(1) Ennius : İ.Ö. III - II. yüzyıllarda yaşamış bir Lâtin ozanı.

Ne yapsın kadın kendinden daha yeğnik
Başka erkeklere beğenilmek isteyen erkeği?
İnanın bana biraz güç de olsa duracaktı *Troia*
Dinlemiş olsaydı *Priamus*'un sözünü..
Kendi iğrenç çıkarları yüzünden kimi erkekler
Sevmiş görünür yalandan, sokulur kadınlara..
Ne pırıl pırıl saçlarına, ne güzel kokularına,
Ne kıvrım kıvrım ince kuşaklarına,
Ne ince dokuma giyeklerine, ne de
Yüzüklerle dolu parmaklarına aldanın...
Seni çalmak için sever görünür yalandan
Bunların en gösterişlisi, süslüsü bile..
Geri ver benden aldıklarını, der, bağırır,
Çağırır çok kez bunların aldattığı kadınlar,
Ver çaldıklarını, derler, yargıç önünde.
Gözetler bunları *Venüs* göz kamaştıran
Altın sunağından uysal uysal, *Appialarda*,
Bakar çekişmelerine, aldatılmalı bir takım
Kadınlar, aldatmış onlar da pek çok erkeği,
Kıymışlar sevginin canına, biçsinler ektiklerini.
Kaçının başkasının başına gelen yıkımlardan,
Gözden kaçırma, açma gönül kapılarını değmesine.
Sakının ey *Cecrop* kızları *Theseus*'un andından.
Tanrıları bile tanık tutar inandırmak için..
Hele sen *Demophoon*, *Theseus*'un suç ortağı sen,
Kim inanır *Phyllis*'i aldattıştan sonra sana..
Avutun parlak sözle avutanı siz de kadınlar,
Güvenince gösterin onlara güveni siz de.
Unutmayın söndürür *Vesta*'nın kutlu ocağını,
Çalar *İnachus* tapınağından kutlu öteberiyi,
İçirir erkeğine ağulu kurtkökü karışmış içkiyi,
Yüz çevirir dilediğini koparan kadın, sevdiğinden.
Severek döneyim eski konuya kısayım koşumları,
Ey *Musa* yoksa düştüğün gündür arabadan..
Ey kadınlar beti yazar, gönderirse bir genç
Uşağınızla size bakın, okuyun bir iyi,
Düşünün taşının, yazılıştan, anlatıştan

Anlayın yürekten gelip gelmediğini.
Karşılık verin, biraz gecikin ama çok uzatmayın arayı,
Önemlidir gecikme sevgiyi kamçılamada....
Kapılmayın erkeğin yakarışlarına kolayca,
Olmayın pek katı yürekli soyundan, kovmayın.
Korkuyla umut arasında kalsın biraz, beklesin,
Yeni umutlar verir yeni yazışma, azalır korku...
İnce olsun, gönül okşasın verdiğin karşılık,
Deyişin açık, seçik, anlatışın güzel olsun..
Bir tek söz bile tutuşturur sevenin gönlünü,
Çoğaltır yürek yangınını; düşürür gözden siler
Kadının bütün güzelliğini kötü dil, yazı.
Beceriksiz, güvenilmez birine verme yazını,
Sonra aldatır, iş açar başına, açar, bozar...
Oldukça güvenilir bir yanaşma kıza, ya da
Çocuğa yazdır yazını, güvenme genç, toy
Çocuklara, açma içini, gizli işlerini.
Nice sararmış, solmuş, acınır kimseler gördüm,
Tutsaklık içinde geçirmiş bütün günlerini.
Yayılır ortalığa nesi varsa gizli kapaklı,
Güvenilmez, aşağılık bir çapkının elinde
Aetna'nın yalımlarından korkunç olur durum..
Tuzağa tuzakla, savuta savutla karşı komalı,
Bana kalırsa, eski buyrultu gereğidir bu..
Alışmayın elle tek tür yazı yazmaya,
Yerin dibine geçsin bana bunu yazdıran..
Siliver balmumundaki eski yazıyı, yazmadan,
Karışmasın birbirine iki yazı yaprakta.
Kadına yazıyormuş gibi bir dil kullan
Erkek sevgiliye yazdıklarında....
Bırakalım artık bu ufak tefek işleri
Alalım ele daha büyük, önemli konuları,
Dolmuş yelkenlerim, açıyorum engine gemiyi.
Çekilmez kılar güzelliği aşırı kızgınlık,
Sevimlilik verir kişiye güler yüz,
İğrenç olan hayvanın kızması
Bozar güzelliğini yüzün, şişer, kararır,

Kan dolar damarlara, *Gorgonlar* gibi
Kıvılcımlar saçılır gözlerden.
Ben böyle değilim, benzemiyor bana bu,
Daha kaval mı çalarım, demiş, *Pallas*
Sularda yansıyan yüzünü solgun görünce.
Bir bakıverin gözgüye kızdığınızda,
Tanımazsınız kendi yüzünüzü bile...
Olmayın asık yüzlü, kendini beğenmiş,
Sevgi doğurur gönülde, tatlı, yakışıklı yüz..
İnanın denemelere, kaçının gönlü büyüklerden.
Tiksiniriz asık, soğuk bir yüzden çokluk.
Tatlısına tatlı, gülene güler yüzle bak.
Gülün gülenle, sevinin sevinenle, karşılık
Verir bakışlarınıza tıpkısı tıpkısına...
Bir bakın, düştüğü yerdedir keskin uçları,
Ufak sevgi Tanrısının okluğundan çıkardığı,
Attığı ilk okların bugün bile..
Tiksiniriz üzüntüden biz erkekler, varsın
Sevsin *Tecmessa*'yı *Aiax*, bir boyuz biz,
Kadının da güleç yüzlüsünü severiz.
Ne seni sevmeyi dilerdim ey *Andromache*,
Ne de seni ey *Tecmessa*, girişmezdim
Gönül işlerine ikinizden biriyle..
İnanmazdım, çocukları doğurmasan ey *Tecmessa*
Kocanla bir yatakta yattığına, sevişiğine,
Seninle oynaştığına, inanmazdım.
Gerekmez yüzünden acı, sızı dökülen kadına
Aiax'ın "gözümün ışığı" demesi,
Ona tatlı sözler söylemesi, inanamam buna.
En iyi anlayanı getirir başa başkan, ordu
Yönetim işlerinde, yayaların başına o işten
Anlayanı, atlılarınkine at yönetimi bileni,
Sancağın başına onu koruyanı,
Siz de ey kadınlar seçin işinize geleni
İçinizden, en yararlı yere koyun bizi.
Zenginler ellerinde olanı verir bolundan,
Yargıç önünde savunur sizi iyi bir duruşmacı,

Yasa bilgini güzel düşünceler öğretir,
Yardım eder size bu konularda,
Türküler yakarız üstünüze biz ozanlar da,
Biliriz sizi sevmenin en iyi yollarını,
Güzelliklerinizi işler, ün sağlarız,
Güzellemeler düzer yollarız size.
Ünü vardı *Nemesis*'in de, *Cythia*'nın da,
Adını duymayan yok yeryüzünde *Lycorida*'nın,
Sorarlar birbirine kim olduğunu bizim *Corinna*'nın.
Biz yüce ozanlar kaçınırız iki yüzlülükten.
Yardım eder yazılarımız törenizin güzelliğine
Ün tutkusu, varlık, yükselme sevgisi yok bizde.
Forum'dan yükselen sesler değil, güzel bir
Kadınla başbaşa kalmadır gönlümüzü çelen.
Kolay bağlanırız güzele, yanarız yolunda,
Dönmez, ayak direriz sevgide, sözümüzün eriyiz.
Birdir özümüz sözümüz, düşüncemiz, yaşamamız.
Uyar birbirine yaptığımızla yazdığımız.
Güzel kadınlar, sevin, sayın *Aonia*'lı ozanları.
Pieridler korur, soluk verir bize.
Bir Tanrı var içimizde, göklerle birliğiz,
Göklerden, yüce yerlerden gelir türkü gücümüz,
Soluğumuz. Kazanç, çıkar beklemek suçtur ozandan.
Neler gelmiş başıma, bir tek kadın bile
Çekinmiyor bu suçu işlemekten, sakınmıyor
Açığa vurmayın birdenbire düşüncenizi,
Gizli tutun, ağır gelir sevene tuzağı görmek.
Böyle yönetmez becerikli binici gemle atı..
Girmez eşit yönetiye kolay gem alan atla
Almayan, ayrı ayrıdır yılların olgunlaştırdığı
Gönülle gençliğin yeşim yeşim çağlarını
Yaşayan bir gönlü yapmanın yolları.
Senin yatağından başka yatak bilmesin arı,
Duru bir sevgiyle seni seven, gönül savaşının
Yapıldığı alana ilk kez atılan delikanlı..
Seni bilsin, sana bağlansın boyuna, bir eşkindir
Yüksek çitlerle çevrili, koru onu el tuzağından,

Al acuvunun içine, bağla kendine dilersen.
Çekemez başkasının sevgisini taşyürekli Venüs.
Düşmez tuzağa toyca, gönül işlerinde er olan,
Gün görmüş, becerikli bir kimse.
Düşmez sevgi ocağına, yanmaz yakılmaz kolayca.
Ne kapıya dayanır, ne tırnaklar kadınların
Al yanaklarını, ne kendi üstünü başını yırtar,
Ne kadınlarınkini, ağlamaz saçını yolsan bile..
Toy, sevgiden tutuşan gençler yapar bunu,
Gün görmüş göğüs gerer en ağır yaralara da..
Dağdan yeni kesilen, yuvarlanan, ocağa konan
Bir meşe gibi ağır ağır yanar böyleleri.
Daha uzun sürer, daha derin olur bu sevgi
Kısa sürer hızlı yanan erken biter....
Hızlı koparın bu yemişleri dökülüp yitmeden.
Varsın söylensin yavılara yol gösterdiğim,
Yürekten seven kadınlara öğüt olsun benden,
Bu başkalarına kötülük gibi gelen sözlerim.
Uzun yaşamaz kolay ele geçen sevgi,
Acı çekmekle çıkar tadı biraz da sevginin.
Bırak ağlasın kapında, taşyürekli, desinler
Sana aldırma, diller döker ilkin, yalvarır,
Kızar söver, çoğaltır sevginin tadını acı,
Acı çekerek anlarız tadın değerini.
Ne kayıklar gömmüş sulara inceden esen yeller.
Uzun sürmez eşler arasında sevgi,
Erkeğin canı çekince yatarsa kadın.
Kolay açılmasın gönül kapısı değmesine,
"Yasak, giremezsin ey sevgi," demeli bir bekçi..
Bırak iş görmeyen, bilenmemiş kılıçları,
Keskinlerle yapılır savaş, biliyorum bir gün
Bana da çevrilebilir size verdiğim oklar..
Doğru söylüyorum; iyi düşünmeli seven kişi.
Unutmasın odanda yalnız kalıp kalmıyacağını.
Başkası da olabilir desin yatağında senin.
Sevginin tadı mı çıkardı başka türlü.
Daha hızlı koşar iyi, güçlü bir yarış atı

Ardından, ya da önünden başka atların
Seğirttiğini görünce, yeniden tutuşturur
Kıskançlık sönen yalımları, çoğaltır gücü.
Açık söylüyorum sevemem acı çekmeyince.
Söylemen gerekmez kuşkuların kaynağını,
Varsın yesin kendini sevgilin boş yere..
Bir tutsak korurmuş gibi seni, ayaklandır,
Oynat erkeğin yüreğini, kıskansın, acınsın,
Tadı çıkmaz korkusuz bir sevginin, üzül,
Üzülür görün mutlu olsan da *Thais* gibi.
Ne denli kolay girerse kapıdan bırak
Öyle çıkıp gitsin bacadan, sezsin yüzünde
Gizli bir korkunun ürpertilerini...
Birden gelir bağırırsa yanaşma kız: yittik,
Neydi bu başımıza gelenler, kork, gizleniver,
Ürper, arada bir tattır ona kavuşmanın tadını
Biraz korkakça korkakça, değsin bir gececik
Olsun korku seninle başbaşa kalmaya, gizlice..
Koca ne denli kurnaz, bekçi açıkgöz olursa
Olsun, göstereyim onlara kazık atma yolunu:
Kadın korkar kocadan, isteyerek katlanır
Bekçiye, töreler, gelenekler gereğince.
Gönül çekip göze almayagör bağdan kurtulmayı
Kim, ne yapabilir, dinle benden sözün özünü:
Sen göze aldıktan sonra ne yapabilir sana
Argus gibi gözleri olsa gözcünün, gönderirsin
Gene yazılarını, ne denli açıkgöz olursa olsun
Bekçi, yaparsın yapacağını sıcağa giderken..
Kim önleyebilir seni, yıkanırken, gönderirsin
Güvenilir biriyle yazılarını, götüremez mi
Onları sıcak koynunda bir yağlığa (1) sarıp?
İletemez mi becerikli bir ulak ayakkabısında,
Baldırları arasında, ayağının altında gizlice?
Güvendiğin aracının sırtına da yazarsın
İstediğini, öyle gider gideceği yere.

---

(1) Yağlık : Başa sarılan büyükçe mendil.

Yeni sağılmış süte batırılan yazılar da
Gizlenir gözden, uyandırmaz kuşku muşku.
İnce kömür tozu ekilir, kurutulur okunur,
Değneğe, ince dokumaya yazılır, gizlenir...
Tutsak gibi tıkmış içeri, bekçi koymuş
Başına kızı *Danae*'nin, *Acrisius*,
Önleyememiş *Juppiter*'le birleşmesini.
Ne yapabilir bir bekçi, bir çok tiyatro
Vardır kentin içinde, bir yarışa gider,
Bir *Pharia* danasının bayram şölenine
Katılır, kocadan başka kimsenin giremediği
Yere gider, *Bona Diva* tapınağında saklanır,
Kadın da; sevdiğim oraya gel, der, buluşurlar,
Neyapsın bekçi? kadın soyunur sıcağa girer,
Bekçi giysilerle kapıda bekler, erkek
Yıkanma yerinde gizlenir, oynaşırlar.
Bugün iyi değilim, der, genç kadın, gider
Kapanır tek başına odasına, bacadan alır
Oynaşını geceleyin, beklenmedik bir yoldan
Ulaşır isteğine, ne yapar bekçi buna
İçirir gözcüyü geçirir kendinden
İspanyanın üzümünden çekilen içkiden..
Bileşimler yapılır derin uyku veren
Dalar bekçi koyu karanlıklarına *Letha*'nın,
Umulmadık oyun oynar ona bir yanaşma kız,
Oyalar, bekletir epey, yaparım gönlünü, der..
Kimin işine gelir bu dolanbaçlı yollar
Ufak göndermelerle bekçiyi kandırma varken?
İnan bana, Tanrıları da, kişileri de
Kandırır, yola getirir adaklar..
Dilediğini *Juppiter*'e de yaptırırsın adaklarla.
Adakla sevindirir deliyi iş bilen bilge kişi.
Bir kaç kuruş onları da susturur.
Satın alman gerek bekçileri bütün işlerde,
Kazanır elini açık tutan bu yolda, boyuna..
Geçmiş başımdan, unutmam arkadaş kazığını.
Yalınız erkeklerden değil burada yakındığım,

Güvendiğin, içini döktüğün kadın da oyun eder,
Sen çıkarırsın, o yakalar tavşanı, yerinden.
Dün yatağımı, yerimi verdiğim arkadaşımı
Bulamadım bugün eski sözünde, inan bana..
Oyun eder, alır elinden sevgilini geldi başıma..
Nereye varacak bu delice öğütlerim, neden
Göğüs açmışım yavılara, kuyu kazmışım özüme,
Yol gösterir mi kapan kurana kuş,
İz mi gösterir geyik onu izleyen köpeğe?
Olsun ne çıkar, size yarasın diye giriştim
İşe, gene yol göstereceğim size
Lemnos'luların kılıçları çekilse de bana..
Yalan da olsa sevin bizi kadınlar,
Öyle bilelim, kolaydır sevgiliye inanmak,
Yakışıklı, sevimli bir delikanlıya şöyle
Çapkınca bir kadın bakışı, derin bir iç çekiş,
Neden geç kaldın diye bir çıkışma,
Biraz acınma, biraz gözyaşı, yüzde bir kaç
Tırnak izi, yeter göstermeye sevmişliğini,
Acındırır onu sana, yanıyor, vurgun bana, der.
Bir yol bakar gözgüye, övünür, bu güzellikle
Tanrıçaları bile avlarım, der, avunur.
Kızma yersiz işlere, kim olursa olsun,
Çılgına dönme sevdiğini seveni duyunca.
Arı yürekli, kolay inanır olma, yıkılırsın.
Unutma *Procris*'in başına geleni, gözünde tut.
Mor çiçeklerle donanmış *Hymettus*'a yakın
Bir kutlu kaynak vardır yumuşak, yeşil
Bir çayırın içinden akar bu kırdan
Ormanlara, gölge salar ona kocayemişler,
Kokular saçar defneler, mersin ağaçları.
Çoğaltır güzelliğini şimşirler, yoncalar,
Sarısalkımlar, defneler, yelle salınan çamlar.
Sallanır, titreşir yeller esende yavaş yavaş
Yapraklar, çiçekler, eğreltiler, otlar, sürgünler
Bırakırdı genç *Cephalos* ayakdaşlarını,
Köpeklerini seve seve dinlenmeye gelirdi,

Tek başına, bir de türkü tuttururdu inceden:
"Gel gir yüreğime, söndür içimin yangınını
Ey serin serin esen yel, gel..."
Gitmiş anlatmış işkilli karısına
Kulağına gelen sözleri olduğu gibi..
Sızlamış içi *Procris*'in bunları duyunca,
Sevdiğini seven biri sanmış "esen yel"i,
Geçmiş kendinden, gömülmüş acılara birden.
Sararmış solmuş soğuğa uğrayan asmalar,
Kış bastırınca dökülen yapraklar,
Dallarında olgunlaşan yuvarlak ayvalar,
Olmamış, kızarmamış kızılcıklar gibi..
Yırtmış atmış uyanınca giysilerini, yüzünü
Tırnaklamış, dolaşmış saç baş dağınık,
Çıngın *Bacchalar* gibi tarlalarda,
Yollarda koşmuş bir o yana, bir bu yana.
Bırakmış giysilerini dere kıyısında
Adı geçen yere geldiğinde, ses çıkarmadan,
Korkmadan dalmış ormanın içlerine..
Neydi düşüncesi, bu çılgınlığı, neydi,
Ne yapacaktı *Procris* oralara sokulup ta,
Nesoy bir yalım sarmıştı yüreğini?
Gidecek, *Aurora*'nın kim olduğunu öğrenecek,
Görecek gözüyle başına iş açanı, sanısınca.
Dönüyor, onu bilmek istemiyordu bir aralık.
Bir yandan seviniyor, kuşkularla, kıskançlıkla
Yiyor içi içini, inanmıyor neylesin, yer de,
Durumu, adı sanı da besbelli, ortada, bildiren de.
Pek kolay inanan soydandı korktuğuna, netsin..
Gördü orada ayak izlerini, birinin geçtiğini,.
Koparcasına çarpmaya başlamış yüreği..
Gölgeler kısalmış, gün ortalamış, güneş tepede,
Eşit doğuyla batının arası, yörüngesi.
Ormana döndü *Cyllenialı Cephalus*, eğilmiş
Gizlenmiş, sıkıntılar içinde kalan Procris.
Uzanmıştı çayırların üstünde *Cephalus*:
Gel, ey *Zephirus*, tatlı yel, gene gel,

Deyince anlamış yanıldığını *Procris*, dinlemiş.
Derlenip toplanmış, gitmiş yüzünün uçukluğu,
Eski parlaklığı gelmiş gene, kalkmış yerinden,
Deprenip aralamış dalları, yürümüş kocasına
Kucaklamak gelmiş içinden, ürkmüş delikanlı
Bir yırtıcı gelir sanmış davranmış yayına
Almış oku sağ eline "el değilim ey mutsuz,
Dur atma, ne yapıyorsun" demiş, bağırmış,
Ne yazık ok yaydan çıkmış, kadın vurulmuş..
Basmış çığlığı *Procris*: "kıyma bana, deldin
Seni seven yüreği - oradadır *Cephalus*'un
Açtığı yara - ölüyorum gün doğmadan, çekmeden
Sevdiğini sevenin acısını, ağır gelmez bana
Üstüme çöken toprak, ağıyor soluğum göğe,
Çıkıyor canım, gel ölüyorum, daha yakın gel
O güzel ellerinle kapa gözlerimi...."
Almış kucağına ölen kadını acılar içinde
Cephalus, kaldırmış gözyaşıyla sulamış
Ölüm yarasını, çıkmış göğüsten can, diriliğin
Son soluğu, içmiş onu mutsuz koca, boşuna...
Konuya dönelim gene, düpedüz konuşacağım bunda.
Gelsin sağlıkla, esenlikle koya yorgun kayığım..
Bir isteğin daha var sanırım, gel şölene
Gidelim, bir öğüt vereyim sana bunun için de..
Geç gel, bütün ışıklar yanınca gel şölenlere,
Yürek oynatır gönül işlerinde bekleme,
Daha alımlı görünürsün, utanılır yönün olsa da,
Göze güzel gelirsin, örter eksikleri gece,
Bir çalım verir sana, parmağının ucuyla ye,
Bir iş becermedir yemesini bilme.
Bulaşık, iğrenç olmasın ağzına giden elin.
Tıkabasa yeme şölende, kusma eve dönende.
Alıştığından az ye, iğrenirdi *Helena*'dan göreydi
Çok yediğini Priamusun oğlu, delilik ettim,
Böyle bir kadını kaçırdım, derdi...
Bir bakıma iyidir kadının çok içmesi, geçmez
Kara kedi Venüsoğluyla Bacchus arasından.

Uygun düşmez başdönmesi, ayak dolanması,
Biri iki görmemeli içince, iğrenç olur
Açılıp saçılmak, bir kadına yakışmaz sızmak.
Örtünüp sakınmadır içince de en güzeli..
İçki başında sızmak, uyumak biçimsiz kaçar,
Yüz kızartan işler doğar uykuda çok mu çok..
Utanıyorum öğütlerimi daha ileri götürmeyi,
Benim özel işlerimdir, diyor, yüce *Dione*,
Ötekiler, bütün gizli, utanılır olanlar..
Bunlar da bilinsin kişilerce, iyice:
Gövde, boy, pos ölçülerine göre olanlar;
Uymaz birinin biçimi ötekilere, yakışmaz..
Arka üstü yatsın yüzden güzel olan kadın,
Arkadan bakılsın arkası güzele doyasıya.
Omuzlardı *Milanion*, *Atalanta*'nın bacaklarını,
Ben de bu yolu severim güzel kadınlar için.
Üste çekilsin at gibi, ufak yapılı kadın,
Kucağa alınsın, öyle görülsün işi...
Uzundu bacakları epey *Andromache*'nin
At binerce durmamış *Thebaili Hector*'un
Kucağında bir kez bile, dizçökermiş yatağa
Atarmış arkaya doğru boynunu, iyisi de bu,
Güzel düşmez apaçık yatışı uzun kadının.
Biraz eğik durmalı erkeğin önünde yatakta,
Dolgun göğüslü, geniş kalçalı çarpık yatmalı..
Dökülsün, dağılsın saçlar *Phylleia*'nın
Anasınınkiler gibi dalgalansın varsın,
Atılsın arkaya, düşsün boynuna.
Evet, sen de bir kadınsın, sende de var
Lucina'nın döl yatağı, dölleyecek seni de
Eyerli at üstünde pek hızlı giden
Bir *Part* gibi erkek....
Yürütmek için *Venüs*'ün sevişme işlerini
Bin bir yol var, en kolayı bunların
En elverişlisi sağ yana yatmak,
Yarı dönük durumda birleşmektir.
Bildiremez, gösteremez size daha güzelini

Phoebus'un üçayaklısı, ya da *Ammo*'nun boynuzlu
Bilicisi *Musa*ların bana anlattıklarından.
En doğrusu, en gerçeğidir söylediklerim..
İnanın bana, denemişim uzun uzadıya
Yazdıklarımı, kazanır nerede olsa onlara
Güvenen, bağlanan, benim türkülerime dayanan.
İşler en derin iliklere değin
Verdiği yüklü sevinç birleşmenin.
Eş ölçüde çıkarır tadını erkek de kadın da.

Ne öpüşmeler, ne tatlı fısıldaşmalar tükenir,
Ne sevişmeler, oynaşmalar arasında
Birleşmenin tadına doyulur.
Sen, *Veniis*'ün doğuştan verdiği yüklü tadı
Yadsıyan erkek, bir de sen,
Başka değil bu tadına doyulmaz sevişmede
Yaptığın iki yüzlülükten.
Acıyan acısın kadınlara, doğa vermemiş onlara
Birleşirken erkeğin kudurup durduğu yerde

Eş ölçüde işin tadını çıkarmayı,
Ne aldığın tadın verirsin karşılığını,
Ne sakınır, utanırsın iki yüzlülüğünden.
Sen mutlusun artık, derin derin
Sık sık soluk alıp vermelerin sonunda
Varmışsın tadına sevişmenin, birleşmenin
Ben utanıyorum artık ileri gitmekten,
Bilinen gizli işleri sayıp dökmekten.

İstemez kadın erkekle birleşince
Epey yorucu olan sevinci sere serpe saçmayı.
Girmesin ışık yatak odasına bolundan
Kapayın kapıyı, bacayı, alaca karanlıkta
Daha ne güzellikler görünür üstünüzde.
Bitmiş artık oyun, gelmiş kuğuları çözmenin,
Salıvermenin günü.

Çoktandır çeker dururlar boyunlarına
Bağlanan arabamızı.

Ey benim bir dizi kadın öğrencim!
Yazın ele geçirdiğiniz avların üzerine, yazın:
Deyin ki "Naso'dan (1) öğrendik bütün bunları"...

(1) Naso, Ovidius'un öteki adıdır.

SEVİŞME YOLU

Ovidius'un «Sevişme Yolu» adındaki kitabı klasik eserlerin en başta gelenlerindendir. Bu kitaptaki şiirlerde rahat bir söyleyiş, kesin bir gerçekcilik, duyguların cana yakın sıcaklığı görülür. Ovidius sevişme ile ilgili en açık pasajlarda bile bayağılığa düşmez.

Rönesansdan günümüze kadar bütün sanatçıları etkilemiş olan bu koca ozanda derin bir Anadolu kültürü özlemi vardır. Bu bakımdan türk okuyucularını çok ilgilendirecektir. Akdeniz bölgesinin o birbirinden güzel şeyler söyleyen ozanları arasında Ovidius halkın içinden gelen, halk gibi düşünüp, halk gibi duyan aynı zamanda büyük kişilik sahibi bir sanat adamıdır. O bir estet özelliği de göstermektedir. Güzelden ve güzellikten çok iyi anlar. Psikolojik çözümlemelerdeki ustalığını gördükçe kendisine olan hayranlığımız çoğalır.

Dilimize İsmet Zeki Eyüboğlu'nun çevirdiği bu kitabı çok beğenecek, içindeki şiirleri baştan sona ezberleyeceksiniz.

Kapak düzeni : **Said MADEN** **Fiyatı:**